

Rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2016–2017

Olsztyn 2018

Labour market in warmińsko-mazurskie voivodship in years 2016–2017

Rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2016–2017

Labour market in warmińsko-mazurskie voivodship in years 2016–2017

Urząd Statystyczny w Olsztynie Statistical Office in Olsztyn

Olsztyn 2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Olsztynie, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Badań Regionalnych

Statistical Office in Olsztyn, Warmińsko-Mazurski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Joanna Balcerzak, Magda Stankiewicz

Kierujący

Supervisor

Elżbieta Lorek

Prace redakcyjne

Editorial work

Joanna Balcerzak

Tłumaczenie

Translation

Joanna Balcerzak, Magda Stankiewicz

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Marcin Błaszczyk, Joanna Balcerzak, Magda Stankiewicz, Ludwika Koniarz, Aleksandra Kłosińska

ISBN 978-83-63285-60-9

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

olsztyn.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

100 lat
GUS

Urząd Statystyczny
w Olsztynie

10-555 OLSZTYN, UL. TADEUSZA KOŚCIUSZKI 78/82

Przedmowa

„Rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2016–2017” jest kolejną edycją opracowania wydawanego przez Urząd Statystyczny w Olsztynie poświęconego najważniejszym zjawiskom i procesom zachodzącym na regionalnym rynku pracy. Obejmuje zarówno zjawiska i procesy na poziomie wojewódzkim, powiatowym, a w niektórych przypadkach – gminnym.

Opracowanie zawiera informacje o aktywności ekonomicznej ludności, o popycie na pracę, osobach pracujących, ich warunkach pracy i wynagrodzeniach, a także o osobach bezrobotnych. Obejmuje także dane o ruchu zatrudnionych oraz wyniki przeprowadzanego co dwa lata badania struktury wynagrodzeń. Analiza przedstawionych aspektów rynku pracy w warmińsko-mazurskim została przeprowadzona w oparciu o dane z 2017 r., natomiast tendencje badanych zjawisk zaprezentowano na przestrzeni lat 2010–2017. Ponadto, w celu przedstawienia możliwie pełnego obrazu rynku pracy, najważniejsze dane w województwie zostały ukazane na tle kraju oraz pozostałych województw. Z myślą o osobach potrzebujących danych do bardziej szczegółowych analiz, informacje przygotowano również w wersji elektronicznej (format xls – dostępny na stronie internetowej Urzędu).

Składam serdeczne podziękowania wszystkim osobom i instytucjom za udostępnione informacje, które przyczyniły się do wzbogacenia zawartości niniejszej publikacji – w szczególności powiatowym urządcom pracy za pomoc w przygotowaniu danych o bezrobociu w gminach. Wyrażam jednocześnie nadzieję, że opracowanie dostarczy cennych informacji wszystkim zainteresowanym problematyką rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Marek Morze

Olsztyn, grudzień 2018 r.

Preface

“Labour market in Warmińsko-Mazurskie Voivodship in 2016–2017” is the next edition of the publication about the most important events and processes which occurred in regional labour market, presented by the Statistical Office in Olsztyn. It covers both phenomena and processes at the voivodeship and powiat level, and in some cases – gminas.

The elaboration contains information about economic activity of the population, about demand for labour, employed persons, their working conditions, gross wages and salaries, and about registered unemployed persons. It also describes data about labour turnover and results of structure of wages and salaries survey, conducted every two years. Analysis of presented aspects of labour market in warmińsko-mazurskie voivodship was conducted on the basis of data from 2017, while trends of analysed occurrences were presented within the space of years 2010–2017. In addition the most important data of the voivodship were showed against the background of the country and other voivodships. With thought of persons who need data for more detailed analysis, information was also prepared in an electronic form (xls format – available on website of our office).

I thank all people and institutions for provided information that supplemented content of this publication – especially all Powiat Labour Offices for their help in preparing data on unemployment in gminas. At the same time I hope this elaboration will deliver valuable information for all persons interested in labour market in warmińsko-mazurskie voivodship.

Director
of the Statistical Office in Olsztyn

Marek Morze

Olsztyn, December 2018

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
<i>Preface</i>	
Spis wykresów	7
<i>List of tables</i>	
Spis map	9
<i>List of maps</i>	
Objaśnienia znaków umownych	12
<i>Symbols</i>	
Ważniejsze skróty	12
<i>Major abbreviation</i>	
Skróty nazw sekcji PKD	12
<i>Abbreviated names of PKD sections</i>	
Synteza	13
<i>Executive summary</i>	
Rozdział I. Aktywność ekonomiczna ludności	15
<i>Chapter I. Economic activity of the population</i>	
Aktywność zawodowa	15
<i>Economic activity</i>	
Wskaźnik zatrudnienia	18
<i>Employment rate</i>	
Bezrobotni i stopa bezrobocia według BAEL	20
<i>Unemployed persons and unemployment rate by LFS survey</i>	
Bierni zawodowo	22
<i>Economically inactive population</i>	
Rozdział II. Pracujący	26
<i>Chapter II. Employed persons</i>	
Rozdział III. Ruch zatrudnionych i popyt na pracę	30
<i>Chapter III. Labour turnover and demand for labour</i>	
Rozdział IV. Wynagrodzenia	34
<i>Chapter IV. Gross wages and salaries</i>	
Rozdział V. Struktura wynagrodzeń w 2016 r.	37
<i>Chapter V. Structure of earnings in 2016</i>	
Rozdział VI. Warunki pracy	45
<i>Chapter VI. Working conditions</i>	
Czas pracy	45
<i>Work time</i>	
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	45
<i>Persons working in hazardous conditions</i>	

Wypadki przy pracy i choroby zawodowe	47
<i>Accidents at work and occupational diseases</i>	
Rozdział VII. Bezrobocie rejestrowane	50
<i>Chapter VII. Registered unemployment</i>	
Bezrobocie w województwie	50
<i>Unemployment in voivodship</i>	
Bezrobocie w powiatach i gminach	55
<i>Unemployment in powiats and gminas</i>	
Uwagi metodologiczne.	61
<i>Methodological notes</i>	

W wersji angielskiej: przedmowa, spis treści, synteza, wykresy, mapy, uwagi metodologiczne.
English version: preface, contents, executive summary, charts, maps, methodological notes.

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w 2017 r.	15
Chart 1.	<i>Economic activity of the population aged 15 and more in 2017</i>	
Wykres 2.	Współczynnik aktywności zawodowej ludności w województwie i w Polsce w latach 2010–2017	16
Chart 2.	<i>Activity rate of the population in voivodship and Poland in years 2010–2017</i>	
Wykres 3.	Wskaźnik zatrudnienia w województwie i w Polsce w latach 2010–2017	19
Chart 3.	<i>Employment rate in voivodship and Poland in years 2010–2017</i>	
Wykres 4.	Stopa bezrobocia w województwie i w Polsce w latach 2010–2017	20
Chart 4.	<i>Unemployment rate in voivodship and Poland in years 2010–2017</i>	
Wykres 5.	Ludność w wieku 15 lat i więcej aktywna i bierna zawodowo w województwie w latach 2010–2017	22
Chart 5.	<i>Population aged 15 and more economically active and inactive in voivodship in years 2010–2017</i>	
Wykres 6.	Bierni zawodowo według przyczyn w województwie i w Polsce w 2017 r.	24
Chart 6.	<i>Economically inactive persons by reasons for inactivity in voivodship and Poland in 2017</i>	
Wykres 7.	Pracujący na 1000 ludności w województwie i w Polsce w latach 2010–2017	26
Chart 7.	<i>Employed persons per 1000 population in voivodship and Poland in years 2010–2017</i>	
Wykres 8.	Pracujący według sektorów własności i płci w województwie i w Polsce (w %) w 2017 r.	28
Chart 8.	<i>Employed persons by ownership sectors and sex in voivodship and Poland (in %) in 2017</i>	
Wykres 9.	Ruch zatrudnionych w latach 2010–2017	30
Chart 9.	<i>Labour turnover in years 2010–2017</i>	
Wykres 10.	Współczynnik przyjęć do pracy w województwie i w Polsce w latach 2010–2017	31
Chart 10.	<i>Hire rate in voivodship and Poland in years 2010–2017</i>	
Wykres 11.	Współczynnik zwolnień z pracy w województwie i w Polsce w latach 2010–2017	31
Chart 11.	<i>Termination rate in voivodship and Poland in years 2010–2017</i>	
Wykres 12.	Dynamika zmian przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w województwie i w Polsce w latach 2010–2017	34
Chart 12.	<i>Dynamic of changes of average monthly gross wages and salaries in voivodship and Poland in years 2010–2017</i>	
Wykres 13.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według województw w latach 2010 i 2017	35
Chart 13.	<i>Average monthly gross wages and salaries by voivodships in 2010 and 2017</i>	
Wykres 14.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników według płci i grup wieku za październik 2016 r.	39
Chart 14.	<i>Average monthly gross earnings of paid employment by sex and age groups in October 2016</i>	
Wykres 15.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników według płci i poziomu wykształcenia za październik 2016 r.	40
Chart 15.	<i>Average monthly gross earnings of paid employment by sex and education level for October 2016</i>	
Wykres 16.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników według płci i grup zawodów za październik 2016 r.	41
Chart 16.	<i>Average monthly gross earnings of paid employment by sex and group of occupation for October 2016</i>	

Wykres 17.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników według płci i rodzaju działalności za październik 2016 r.	42
Chart 17.	<i>Average monthly gross earnings of paid employment by sex and type of economic activity for October 2016</i>	
Wykres 18.	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 osób badanej zbiorowości według rodzaju zagrożenia w latach 2010–2017	46
Chart 18.	<i>Persons working in hazardous conditions per 1000 surveyed persons by type of hazardous conditions in years 2010–2017</i>	
Wykres 19.	Liczba bezrobotnych w latach 2010–2017	50
Chart 19.	<i>Number of unemployed persons in years 2010–2017</i>	
Wykres 20.	Dynamika zmian liczby bezrobotnych w województwie i w Polsce w latach 2010–2017 (rok poprzedni=100)	51
Chart 20.	<i>Dynamic of changes of number of unemployed persons in voivodship and Poland in years 2010–2017 (previous year = 100)</i>	
Wykres 21.	Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie i w Polsce w latach 2010–2017 . . .	52
Chart 21.	<i>Registered unemployment rate in voivodship and Poland in years 2010–2017</i>	
Wykres 22.	Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w latach 2010–2017 .	53
Chart 22.	<i>Registered unemployed persons stayed in unemployment longer than 1 year in years 2010–2017</i>	
Wykres 23.	Bezrobotni bez prawa do zasiłku w województwach i w kraju w latach 2010 i 2017	53
Chart 23.	<i>Unemployed persons without benefit rights in voivodships and Poland in years 2010 and 2017</i>	
Wykres 24.	Bezrobotni według poziomu wykształcenia w latach 2010 i 2017	54
Chart 24.	<i>Unemployed persons by level of education in years 2010 and 2017</i>	

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Współczynnik aktywności zawodowej ludności według województw w 2017 r.	16
Map 1.	<i>Activity rate of the population by voivodships in 2017</i>	
Mapa 2.	Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym według województw w 2017 r.	17
Map 2.	<i>Activity rate of the population in the working age by voivodships in 2017</i>	
Mapa 3.	Współczynnik aktywności zawodowej osób młodych (w wieku 15–24 lata) według województw w 2017 r.	17
Map 3.	<i>Activity rate of the young people (in the age 15–24) by voivodships in 2017</i>	
Mapa 4.	Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 50 lat i więcej według województw w 2017 r.	18
Map 4.	<i>Activity rate of the population in the age 50 and more by voivodships in 2017</i>	
Mapa 5.	Wskaźnik zatrudnienia według województw w 2017 r.	19
Map 5.	<i>Employment rate of the population by voivodships in 2017</i>	
Mapa 6.	Stopa bezrobocia według województw w 2017 r.	21
Map 6.	<i>Unemployment rate of the population by voivodships in 2017</i>	
Mapa 7.	Stopa bezrobocia osób w wieku 15–29 lat według województw w 2017 r.	21
Map 7.	<i>Unemployment rate of the persons in the age 15–29 by voivodships in 2017</i>	
Mapa 8.	Bierni zawodowo według województw w 2017 r.	22
Map 8.	<i>Economically inactive population by voivodships in 2017</i>	
Mapa 9.	Bierni zawodowo zamieszkujący na wsi według województw w 2017 r.	23
Map 9.	<i>Economically inactive rural residents by voivodships in 2017</i>	
Mapa 10.	Bierni zawodowo kobiety według województw w 2017 r.	23
Map 10.	<i>Economically inactive females by voivodships in 2017</i>	
Mapa 11.	Bierni zawodowo z wykształceniem wyższym według województw w 2017 r.	24
Map 11.	<i>Economically inactive persons with tertiary level of education by voivodships in 2017</i>	
Mapa 12.	Bierni zawodowo z powodu nauki i uzupełniania kwalifikacji według województw w 2017 r.	25
Map 12.	<i>Economically inactive persons because of education and training by voivodships in 2017</i>	
Mapa 13.	Pracujący na 1000 ludności według województw w 2017 r.	27
Map 13.	<i>Employed persons per 1000 population by voivodships in 2017</i>	
Mapa 14.	Pracujący w sektorze prywatnym według województw w 2017 r.	27
Map 14.	<i>Employed persons in private sector by voivodships in 2017</i>	
Mapa 15.	Pracujący na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.	29
Map 15.	<i>Employed persons per 1000 population by powiats in 2017</i>	
Mapa 16.	Nowo utworzone miejsca pracy na 1000 pracujących według województw w 2017 r.	32
Map 16.	<i>Newly created workplaces per 1000 employed persons by voivodships in 2017</i>	
Mapa 17.	Zlikwidowane miejsca pracy na 1000 pracujących według województw w 2017 r.	32
Map 17.	<i>Liquidated workplaces per 1000 employed persons by voivodships in 2017</i>	
Mapa 18.	Wolne miejsca pracy na 1000 bezrobotnych rejestrowanych według województw w 2017 r.	33
Map 18.	<i>Vacancies per 1000 unemployed registered persons by voivodships in 2017</i>	

Mapa 19.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według powiatów w 2017 r.	35
	<i>Map 19. Average monthly gross wages and salaries by powiats in 2017</i>	
Mapa 20.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według płci zatrudnionych i województw za październik 2016 r.	38
	<i>Map 20. Average monthly gross earnings of paid employment by sex and voivodships for October 2016</i>	
Mapa 21.	Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto kobiet do wynagrodzeń mężczyzn według województw za październik 2016 r.	38
	<i>Map 21. The ratio of average monthly gross earnings for women to average gross monthly earnings for men by voivodships for October 2016</i>	
Mapa 22.	Przeciętne godzinowe wynagrodzenie brutto według województw za październik 2016 r.	39
	<i>Map 22. Average hourly gross earnings of paid employment by voivodships for October 2016</i>	
Mapa 23.	Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze prywatnym do wynagrodzeń w sektorze publicznym według województw za październik 2016 r.	43
	<i>Map 23. The ratio of average monthly gross earnings for private sector to average gross monthly earnings for public sector by voivodships for October 2016</i>	
Mapa 24.	Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w województwie do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej (4346,76 zł) za październik 2016 r.	43
	<i>Map 24. The ratio of average monthly gross earnings for voivodship to average total gross earnings in national economy (4346,76 zł) for October 2016</i>	
Mapa 25.	Odsetek pracowników w danym województwie w październiku 2016 r. otrzymujących wynagrodzenia miesięczne brutto co najwyżej równe przeciętnemu wynagrodzeniu w gospodarce narodowej (tzn. do 4346,76 zł)	44
	<i>Map 25. Percentage of employees in voivodships in October 2016 receiving monthly total gross earnings lower or equal to the average total gross earnings in national economy (ie. up to 4346.76 zł)</i>	
Mapa 26.	Odsetek pracowników w danym województwie w październiku 2016 r. otrzymujących wynagrodzenia miesięczne brutto co najmniej równe 200% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej (tzn. od 8093,52 zł)	44
	<i>Map 26. Percentage of employees in voivodships in October 2016 receiving monthly total gross earnings at least equal to 200% of the average earnings in national economy (i.e. from 8693.52 zł)</i>	
Mapa 27.	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych według województw w 2017 r.	47
	<i>Map 27. Persons working in hazardous conditions per 1000 employed persons by voivodships in 2017</i>	
Mapa 28.	Poszkodowani w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących według województw w 2017 r.	48
	<i>Map 28. Persons injured in accidents at work per 1000 employed persons by voivodships in 2017</i>	
Mapa 29.	Udział wypadków spowodowanych nieprawidłowym zachowaniem pracownika według województw w 2017 r.	48
	<i>Map 29. Share of accidents at work caused by incorrect employee action by voivodships in 2017</i>	
Mapa 30.	Poszkodowani w wypadkach śmiertelnych na 100 tys. pracujących według województw w 2017 r.	49
	<i>Map 30. Persons injured in occupational fatal accidents per 100 thous. employed persons by voivodships in 2017</i>	
Mapa 31.	Choroby zawodowe na 100 tys. zatrudnionych według województw w 2017 r.	49
	<i>Map 31. Occupational diseases per 100 thous. employed persons by voivodships in 2017</i>	

Mapa 32.	Stopa bezrobocia rejestrowanego według województw w 2017 r.	52
Map 32.	<i>Registered unemployment rate by voivodships in 2017</i>	
Mapa 33.	Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2017 r.	55
Map 33.	<i>Registered unemployment rate by powiats in 2017</i>	
Mapa 34.	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok według powiatów w 2017 r.	56
Map 34.	<i>Share of unemployed persons stayed in unemployment longer than 1 year by powiats in 2017</i>	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska /-/	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit</i>
Kropka (.)	oznacza zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
Znak #	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics</i>
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji PKD 2007 <i>categories of applied PKD 2007 classification are presented in abbreviated form</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
tys. thous.	tysiąc <i>thousand</i>
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności <i>Polish Classification of Activities</i>

Synteza

W ostatnich latach sytuacja na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim, podobnie jak w całej Polsce, uległa poprawie. Tempo zmian w województwie było jednak nieco wolniejsze niż w kraju.

W 2017 r., według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), współczynnik aktywności zawodowej był najwyższy z całego badanego okresu, czyli od 2010 r. Tendencje jego zmian w województwie i w kraju nie były zbieżne – w Polsce w ostatnich latach utrzymywał się on na podobnym poziomie, podczas gdy w województwie widoczny był jego wzrost. Mimo wyraźnego wzrostu wskaźnika, warmińsko-mazurskie jest jednym z mniej aktywnych ekonomicznie regionów w Polsce. Pod względem aktywności osób w wieku produkcyjnym plasowało się na ostatnim miejscu w kraju, podobnie jak w przypadku wskaźnika zatrudnienia. Stopa bezrobocia spadała wolniej niż w innych regionach. Warmińsko-mazurskie zajęło trzecie miejsce w kraju pod względem odsetka osób biernych zawodowo w ludności w wieku 15 lat i więcej, a mimo to miało najniższy odsetek biernych z wyższym wykształceniem. Coraz większy odsetek, tak w województwie, jak i w kraju, stanowią bierni pozostający na emeryturze oraz bierni z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu. Co ciekawe – we wcześniejszych latach trzecie miejsce w strukturze biernych zajmowały osoby chore i niepełnosprawne, podczas gdy w 2017 r. po raz pierwszy więcej było biernych powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu (w województwie ich odsetek był wyższy niż w kraju).

Na podstawie sprawozdawczości bieżącej zaobserwowano wzrostową dynamikę zmian liczby pracujących (w przeliczeniu na 1000 ludności). O ile dynamika ta była podobna do przeciętnej w Polsce, to w województwie wskaźnik był znacznie niższy i rósł wolniej, więc przez ostatnie lata dystans do kraju powoli się powiększał. Warmińsko-mazurskie znalazło się na trzecim miejscu wśród obszarów o najwyższym zatrudnieniu w sektorze publicznym.

Po 2013 r. stało się wyraźnie zauważalne zwiększanie zarówno ruchu zatrudnionych, jak i intensywności przyjęć do pracy, zwłaszcza w przetwórstwie przemysłowym oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych. Liczba przyjęć do pracy była znacznie wyższa niż liczba zwolnień z pracy.

W województwie warmińsko-mazurskim, podobnie jak w całym kraju, w badanym okresie przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto cały czas rosły, przy czym w dwóch ostatnich latach nastąpiło przyspieszenie tego wzrostu. Mimo to w 2017 r. przeciętna miesięczna płaca brutto była najniższa w kraju.

Przeprowadzane co dwa lata badanie struktury wynagrodzeń pokazało, iż w 2016 r. mediana wynagrodzeń była niższa od wynagrodzenia przeciętnego, a wynagrodzenie dominujące (najczęstsze) – jeszcze niższe (równe 2085,97 zł). Oznacza to, że większość zatrudnionych osób otrzymywała wynagrodzenie niższe od przeciętnego. Bardzo duża grupa pracowników w warmińsko-mazurskim – niemal $\frac{3}{4}$, otrzymywała wynagrodzenie niższe niż przeciętne dla kraju.

Zauważalnym zjawiskiem jest poprawa jakości pracy pod względem występowania warunków zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia. Od początku badanego okresu stale spadała liczba osób pracujących w warunkach zagrożenia, a zagrożenie czynnikami szkodliwymi w województwie było mniejsze niż w kraju. Warmińsko-mazurskie było jednak jednym z obszarów kraju o najwyższym wskaźniku wypadkowości, mierzonym liczbą poszkodowanych w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących.

W 2017 r. poziom bezrobocia rejestrowanego w województwie był najniższy od momentu powstania województwa, liczba osób wyrejestrowanych z rejestrów powiatowych urzędów pracy znacznie przewyższyła liczbę osób nowozarejestrowanych, a w ostatnich latach zauważalna była tendencja spadkowa stopy bezrobocia. Mimo to od lat występowanie bezrobocia stosunkowo wyższego niż w innych regionach kraju jest jednym z głównych problemów województwa – w badanym okresie bezrobocie spadało wolniej, a stopa bezrobocia nadal była najwyższa w kraju.

Executive summary

In recent years, the situation on the labour market in Warmińsko-Mazurskie Voivodship, as well as in the whole Poland, has improved. However, the pace of changes in the region was slightly slower than in the country.

In 2017, according to the Labor Force Survey (LFS), the economic activity rate was the highest in the entire analyzed period, that is from 2010. The trends of its changes in the voivodship and in the country were not convergent – in Poland in recent years it remained on a similar level, while in the voivodship its increase was visible. Despite the clear increase in the index, Warmińsko-Mazurskie Voivodship is one of the less economically active regions in Poland. In terms of activity of people of working age, it ranked last in the country, similarly to the employment rate. The unemployment rate had been falling slower than in other regions. Voivodship took the third place in the country in terms of the percentage of economically inactive people in the population aged 15 and more, and yet it had the lowest percentage of economically inactive people with higher education. An increasing percentage, both in the voivodship and in the country, was of economically inactive people retired and due to family and household responsibilities. Interestingly, in previous years the third place in the economically inactive structure was taken by ill and disabled people, while in 2017 for the first time there were more economically inactive people due to family and household responsibilities (in the voivodship their percentage was higher than in the country).

On the basis of current surveys, an increasing dynamics of changes in the number of employees (per 1000 population) was observed. While this dynamics was similar to the average in Poland, in the voivodship the rate was much lower and it was growing at a slower rate, so over the last years the distance to the country was slowly growing. Warmińsko-Mazurskie Voivodship was in the third position among the areas with the highest employment in the public sector.

After 2013, the increase in both the movement of labour turnover and the intensity of hiring, especially in manufacturing and trade; repair of motor vehicles became clearly noticeable. The number of hired persons was much higher than the number of terminated persons.

In Warmińsko-Mazurskie Voivodship, as in the whole country, in the examined period, the average monthly gross wages and salaries continued to grow, with the growth in the last two years accelerating. Nevertheless, in 2017 the average monthly gross wage was the lowest in the country.

The structure of earnings survey conducted every two years has shown that in 2016 the median wage was lower than the average wage, and the dominant (most frequent) wage was even lower (equal to PLN 2085.97). This means that most people received a lower salary than the average. A very large group of employees in Warmińsko-Mazurskie Voivodship – almost $\frac{3}{4}$, received a lower salary than the average for the country.

A noticeable phenomenon is the improvement of the quality of work in terms of the occurrence of hazardous conditions. Since the beginning of the analyzed period, the number of people working in hazardous conditions has been decreasing steadily, and the threat of hazardous factors in the region was lower than in the country. Warmińsko-Mazurskie Voivodship was, however, one of the areas of the country with the highest accidents at work rate, measured by the number of injured in accidents at work per 1000 employees.

In 2017, the registered unemployment rate in the voivodship was the lowest since the inception of the voivodship, the number of people removed from unemployment rolls of powiat labour offices significantly exceeded the number of newly registered unemployed persons, and in recent years a downward trend in the unemployment rate was noticeable. Nevertheless, for many years the occurrence of relatively higher unemployment than in other regions of the country is one of the main problems of the voivodship – in the analyzed period unemployment had been falling slower and the unemployment rate was still the highest in the country.

Rozdział I

Chapter I

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

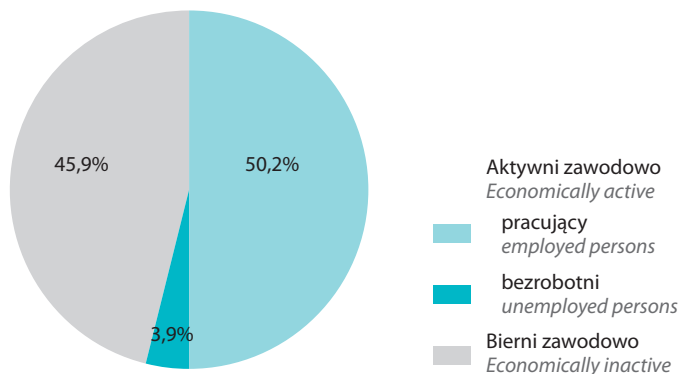
Podażowa strona rynku pracy jest określona przez wielkość i strukturę zasobów pracy, czyli liczbę ludności w wieku 15 lat i więcej, bądź ludności w wieku produkcyjnym, czy też pracujących i bezrobotnych (aktywnych zawodowo). Wszystkie te kategorie obejmuje reprezentacyjne Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), realizowane przez statystykę publiczną. Biorą w nim udział osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Są one ankietowane pod kątem wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy. Wyniki badania pozwalają na pełniejszą analizę aktywności ekonomicznej społeczeństwa – w tym między innymi ustalenie liczby osób nie posiadających pracy i jej nie poszukujących (biernych zawodowo).

Aktywność zawodowa

Economic activity

W województwie warmińsko-mazurskim w 2017 r., podobnie jak rok wcześniej, ponad połowę ludności, która ukończyła 15 rok życia, stanowiły osoby aktywne zawodowo, czyli pracujące i bezrobotne. W 2017 r. współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 54,0% i był najwyższy z całego badanego okresu, czyli od 2010 r. Jego przyrost był widoczny zwłaszcza po 2014 r.

Wykres 1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w 2017 r.
Chart 1. Economic activity of the population aged 15 and more in 2017

WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ – udział osób aktywnych zawodowo (czyli pracujących i bezrobotnych) w ludności w wieku 15 lat i więcej.

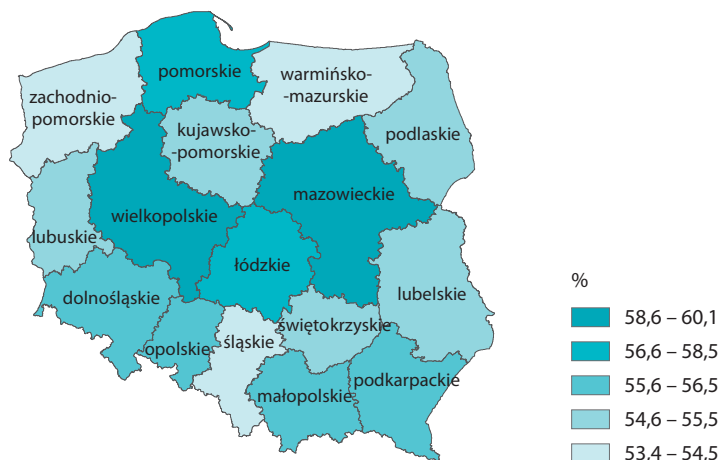
Przez cały badany okres współczynnik dla kraju był wyższy niż w województwie (różnica wynosiła od 2,3 p. proc. w 2010 r. do 5,1 p. proc. w 2014 r.). Po 2014 r. różnica między województwem a krajem ulegała zmniejszeniu. Tendencje zmian w województwie i w kraju nie były zbieżne – w Polsce w ostatnich latach współczynnik aktywności zawodowej utrzymywał się na podobnym poziomie, podczas gdy w województwie widoczny był jego wzrost.

Wykres 2. Współczynnik aktywności zawodowej ludności w województwie i w Polsce w latach 2010–2017
Chart 2. Activity rate of the population in voivodship and Poland in years 2010–2017

Mimo wyraźnego wzrostu wskaźnika, warmińsko-mazurskie jest jednym z mniej aktywnych ekonomicznie regionów w Polsce. Mniejszą aktywność w 2017 r. zanotowano tylko w śląskim i zachodniopomorskim. Z kolei w mazowieckim, gdzie aktywność była najwyższa, wskaźnik przekroczył 60%.

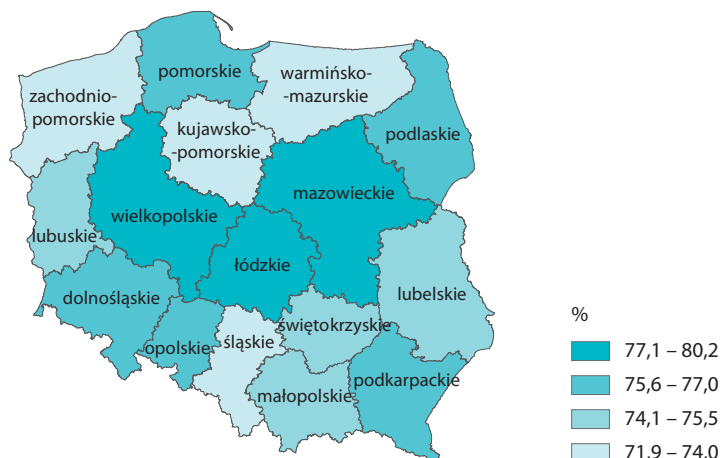
Mapa 1. Współczynnik aktywności zawodowej ludności według województw w 2017 r.
Map 1. Activity rate of the population by voivodships in 2017

Zawężając wiek zdolności do pracy do przedziału wieku produkcyjnego widać, że w 2017 r. prawie 72% ludności w wieku produkcyjnym w województwie to osoby aktywne zawodowo (w Polsce prawie 76%). Był to jednak najniższy odsetek w porównaniu z pozostałymi województwami (różnica do mazowieckiego wyniosła ponad 8 p. proc., ale widoczne jest jej zmniejszanie się przez ostatnie lata).

Wiek produkcyjny – wynosi 18–59 lat dla kobiet i 18–64 lata dla mężczyzn.

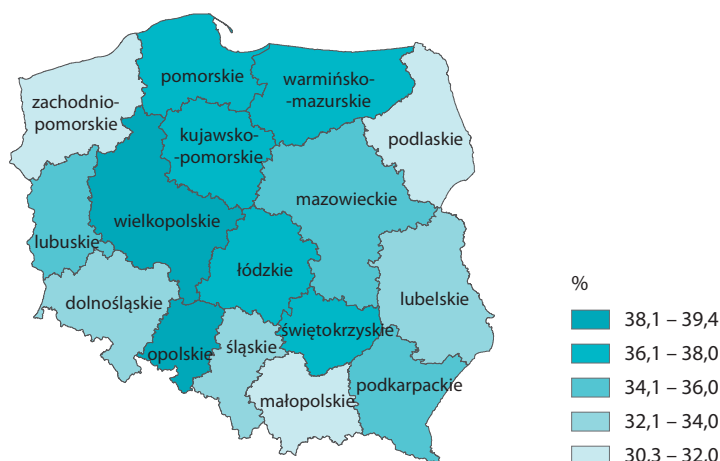
Mapa 2. Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym według województw w 2017 r.
Map 2. Activity rate of the population in the working age by voivodships in 2017

Za pomocą współczynnika aktywności zawodowej możliwe jest także zbadanie poziomu zaangażowania na rynku pracy grup ludności wyodrębnionych według kryterium wieku czy wykształcenia. Najbardziej zaangażowaną grupą wiekową na rynku pracy w województwie były w 2017 r. osoby z grupy 40–49 lat (najwyższy współczynnik aktywności, prawie 83%), następnie osoby z grupy 30–39 lat (ok. 82%), 15–29 lat (ok. 52%) i powyżej 50 roku życia (niemal 34%).

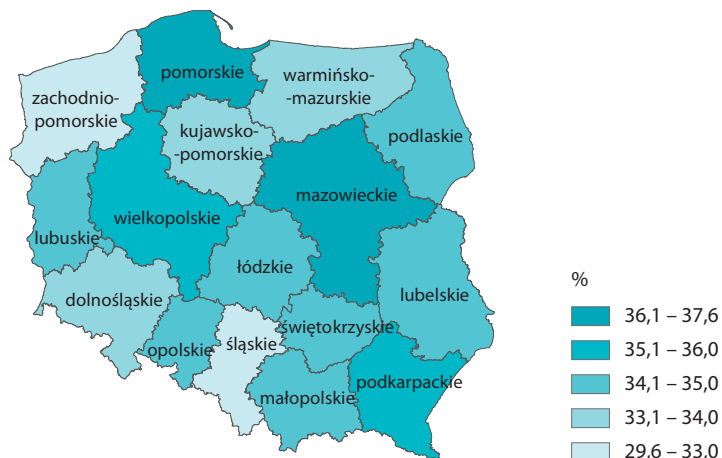
Zawężając najniższą grupę wieku do osób 15–24 lata okazuje się, że ponad 36% najmłodszych osób było aktywnych zawodowo na rynku pracy. Był to w 2017 r. wyższy odsetek niż przeciętny w kraju (6 lokata wśród województw).

Mapa 3. Współczynnik aktywności zawodowej osób młodych (w wieku 15–24 lata) według województw w 2017 r.
Map 3. Activity rate of the young people (in the age 15–24) by voivodships in 2017

Z kolei współczynnik aktywności zawodowej osób z grupy wiekowej 50 lat i więcej w warmińsko-mazurskim był mniejszy niż przeciętny w kraju (13 lokata).

Mapa 4. Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 50 lat i więcej według województw w 2017 r.
Map 4. Activity rate of the population in the age 50 and more by voivodships in 2017

Charakterystyka współczynnika aktywności zawodowej osób o różnym poziomie wykształcenia wskazuje na najwyższy odsetek aktywnych, którzy ukończyli szkołę wyższą, następnie policealną i średnią zawodową, zasadniczą zawodową, średnią ogólnokształcącą oraz na końcu – osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niższym.

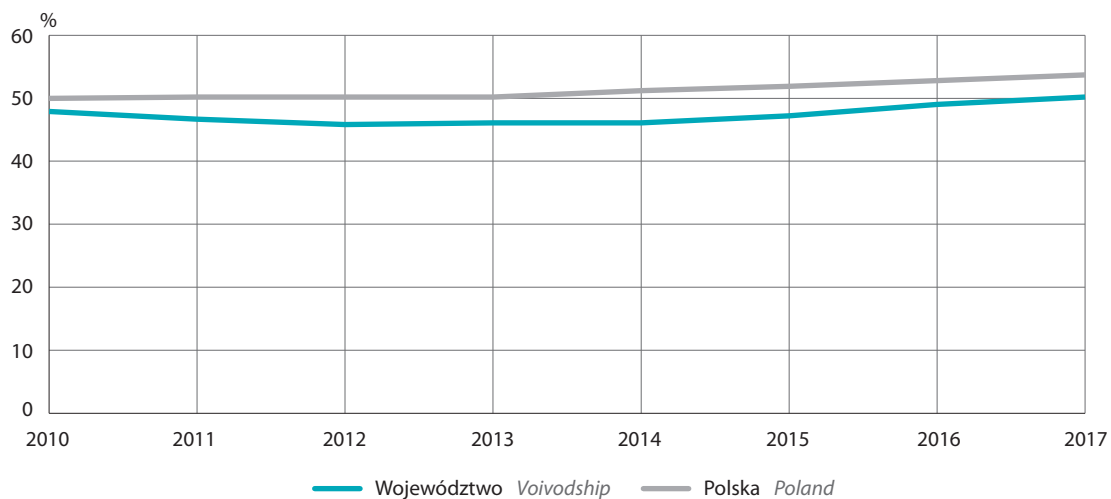
Wskaźnik zatrudnienia

Employment rate

W ostatnich latach zaobserwować można tendencję wzrostową wskaźnika zatrudnienia, zarówno w województwie, jak i w Polsce (w kraju jednak w całym badanym okresie, a w województwie po 2012 r.). W 2017 r. w województwie pracowało 50,2% ludności w wieku 15 lat i więcej (w kraju 53,7%).

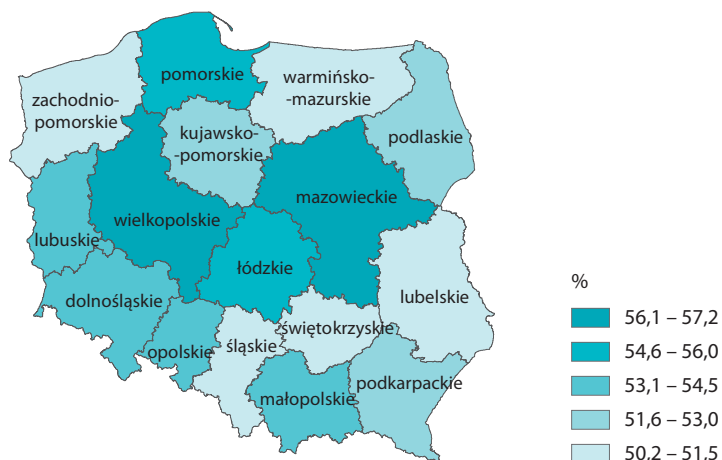
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA – udział osób pracujących w ludności w wieku 15 lat i więcej.

Wykres 3. Wskaźnik zatrudnienia w województwie i w Polsce w latach 2010–2017
 Chart 3. Employment rate in voivodship and Poland in years 2010–2017

Porównując wskaźnik zatrudnienia między województwami okazuje się, iż w 2017 r. w warmińsko-mazurskim jego wartość była najniższa w kraju (z kolei najwyższa, ponad 57%, w mazowieckim i wielkopolskim). Wskaźnik zatrudnienia kobiet wyniósł jeszcze mniej, bo 41,6% (przeciętnie w kraju ponad 46%), natomiast mężczyzn – 59,2% (w kraju 62,0%).

Mapa 5. Wskaźnik zatrudnienia według województw w 2017 r.
 Map 5. Employment rate of the population by voivodships in 2017

Bezrobotni i stopa bezrobocia według BAEL

Unemployed persons and unemployment rate by LFS survey

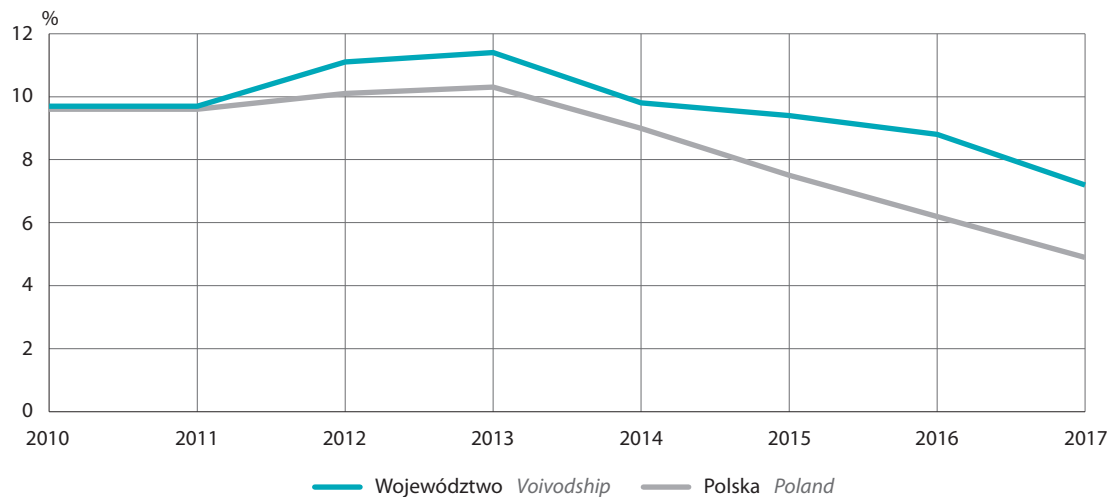
Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności umożliwia określenie stopy bezrobocia osób aktywnych zawodowo. Definicja bezrobotnego według BAEL różni się znacząco od definicji bezrobotnego zarejestrowanego, stosowanej przez powiatowe urzędy pracy, dlatego też w zależności od zastosowanych metod pomiaru poziom bezrobocia jest różny. Przykładem jest różnica w pomiarze bezrobocia według BAEL, gdzie za bezrobotnego nie uznaje się osoby, która w badanym tygodniu wykonywała przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą dochód lub zarobek, bez względu na formalny status, czyli fakt zarejestrowania zatrudnienia.

STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG BAEL – udział osób bezrobotnych w ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej.

W 2017 r. stopa bezrobocia według BAEL w województwie wyniosła 7,2% (o 1,6 p. proc. mniej niż rok wcześniej) i była o ponad 2 p. proc. wyższa od ogólnopolskiej (równej 4,9%). W badanym okresie różnica między stopą bezrobocia w województwie i w kraju powiększała się, zwłaszcza po 2014 r., wtedy też spadła lokata województwa w porównaniu z pozostałymi regionami – z tego wynika, że w innych województwach bezrobocie obniżało się szybciej.

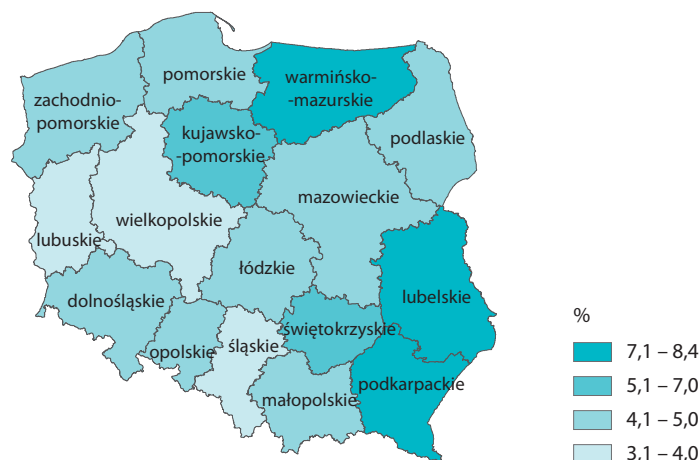
Wykres 4. Stopa bezrobocia w województwie i w Polsce w latach 2010–2017

Chart 4. Unemployment rate in voivodship and Poland in years 2010–2017

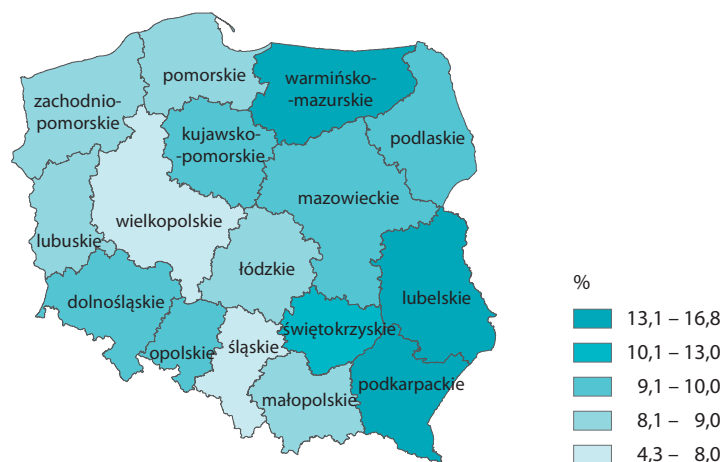
W 2017 r. warmińsko-mazurskie zajmowało czternastą lokatę (wraz z lubelskim) pod względem wysokości stopy bezrobocia (jeszcze w 2014 r. była to 12 pozycja). Wyższa stopa bezrobocia była jedynie w podkarpackim.

Mapa 6. Stopa bezrobocia według województw w 2017 r.
Map 6. Unemployment rate of the population by voivodships in 2017

Szczególnie dotkliwe jest bezrobocie osób młodych. Stopa bezrobocia dla grupy wiekowej 15–29 lat wyniosła 15,0%. Większa była tylko w województwie podkarpackim i lubelskim.

Mapa 7. Stopa bezrobocia osób w wieku 15–29 lat według województw w 2017 r.
Map 7. Unemployment rate of the persons in the age 15–29 by voivodships in 2017

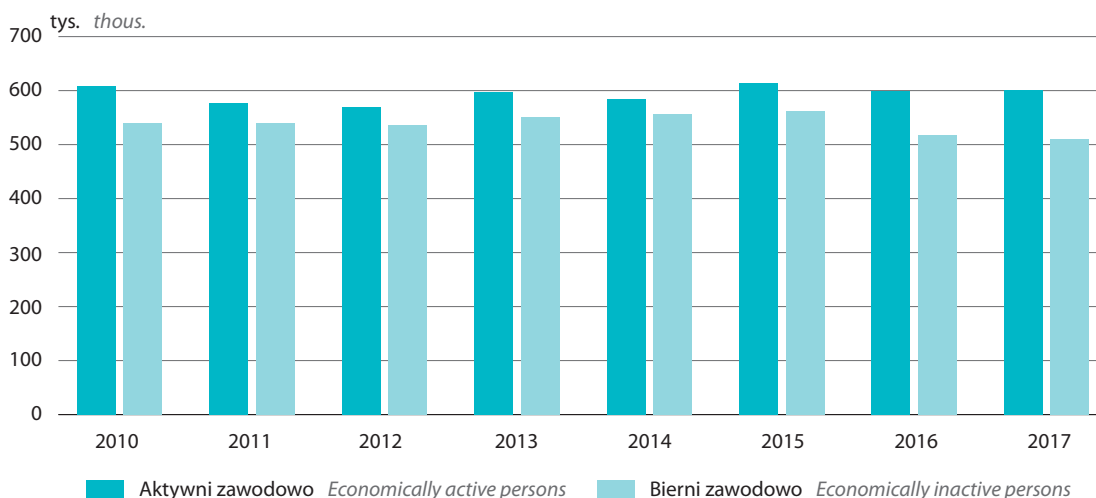
Bierni zawodowo

Economically inactive population

Charakterystyka ludności w wieku zdolności do pracy (15 lat i więcej) pod względem aktywności zawodowej ujawniła znaczące rozmiary bierności zawodowej, czyli faktu pozostawania bez pracy i nie poszukiwania jej, bądź braku gotowości do jej podjęcia. Z punktu widzenia funkcjonowania społeczeństwa istotne jest rozpoznanie wielkości zjawiska nieaktywności na rynku pracy.

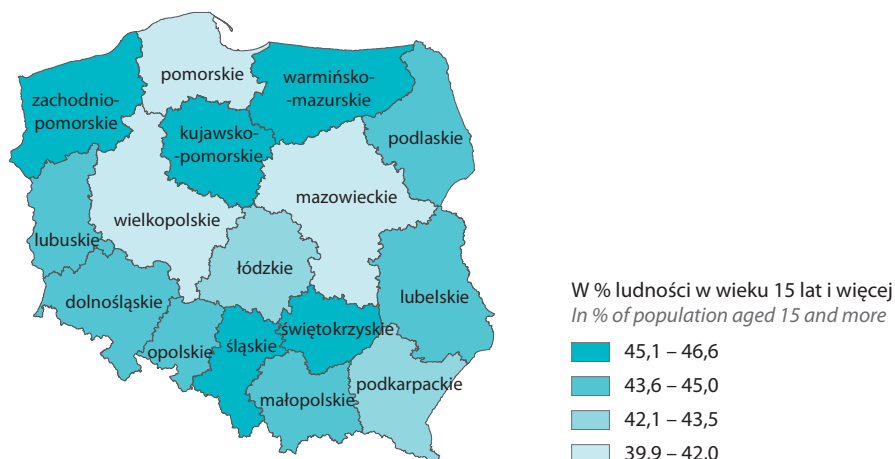
W województwie w badanych latach odsetek osób biernych zawodowo był wyższy niż w Polsce (niższa była bowiem aktywność ekonomiczna ludności). Warmińsko-mazurskie w 2017 r. zamieszkiwało 511 tys. osób biernych. Po 2014 r. widoczne jest zmniejszanie się odsetka tej grupy osób – do 46% w 2017 r.

Wykres 5. Ludność w wieku 15 lat i więcej aktywna i bierna zawodowo w województwie w latach 2010–2017
Chart 5. Population aged 15 and more economically active and inactive in voivodship in years 2010–2017

Warmińsko-mazurskie zajęło trzecie miejsce w kraju pod względem odsetka osób biernych zawodowo w ludności w wieku 15 lat i więcej (za województwem śląskim i zachodniopomorskim). Najniższy odsetek biernych zanotowano w mazowieckim, pomorskim i opolskim.

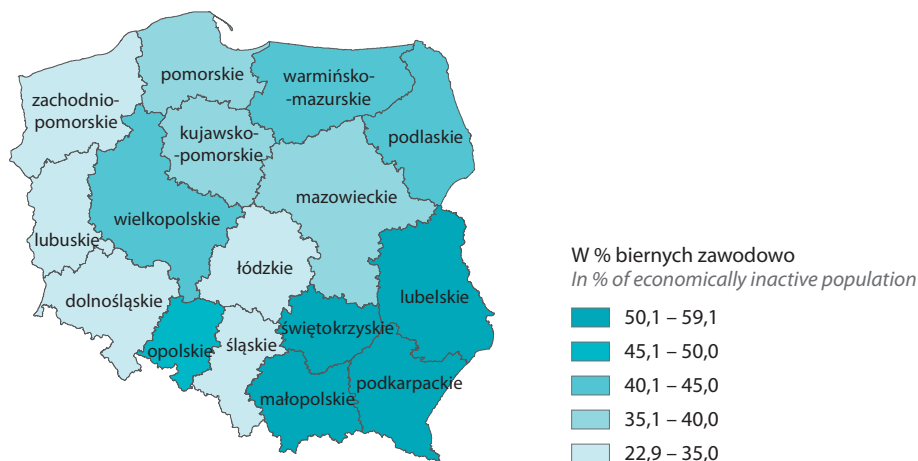
Mapa 8. Bierni zawodowo według województw w 2017 r.
Map 8. Economically inactive population by voivodships in 2017

Analiza poszczególnych grup osób biernych zawodowo pozwala jednocześnie na formułowanie wniosków o możliwych przyczynach braku aktywności w poszukiwaniu pracy. W warmińsko-mazurskim na wsi zamieszkiwało 42% osób biernych zawodowo. Większy ich udział widoczny był w Polsce południowo-wschodniej – tam ponad połowa biernych to osoby zamieszkujące na wsi.

Mapa 9. Bierni zawodowo zamieszkujący na wsi według województw w 2017 r.

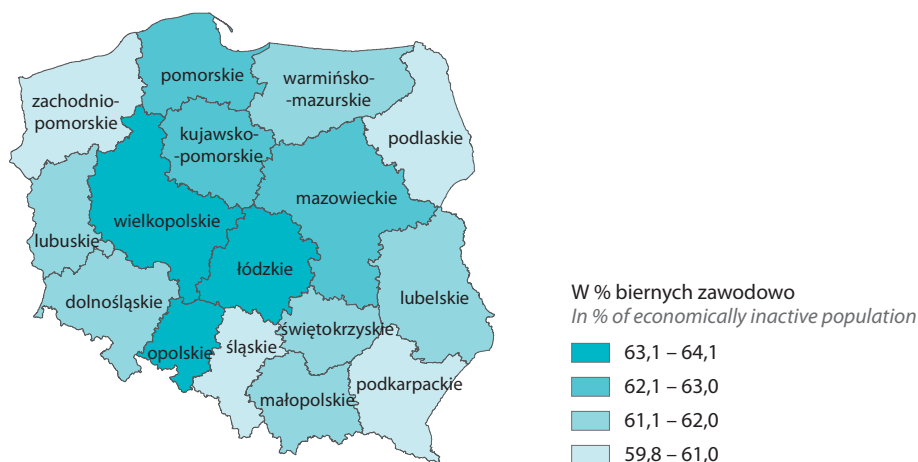
Map 9. *Economically inactive rural residents by voivodships in 2017*

W strukturze biernych w całej Polsce ok. 60% stanowią kobiety – ich odsetek wahał się w 2017 r. od 59,8% w śląskim do 64,1% w opolskim. Warmińsko-mazurskie, z odsetkiem nieco ponad 61% ulokowało się na 8 miejscu (rozpoczynając od województw o najniższym odsetku biernych).

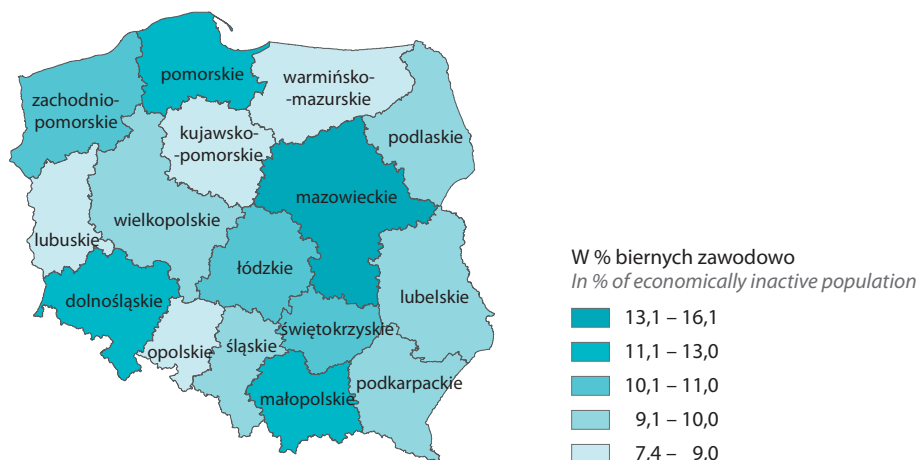
Mapa 10. Bienne zawodowo kobiety według województw w 2017 r.

Map 10. *Economically inactive females by voivodships in 2017*

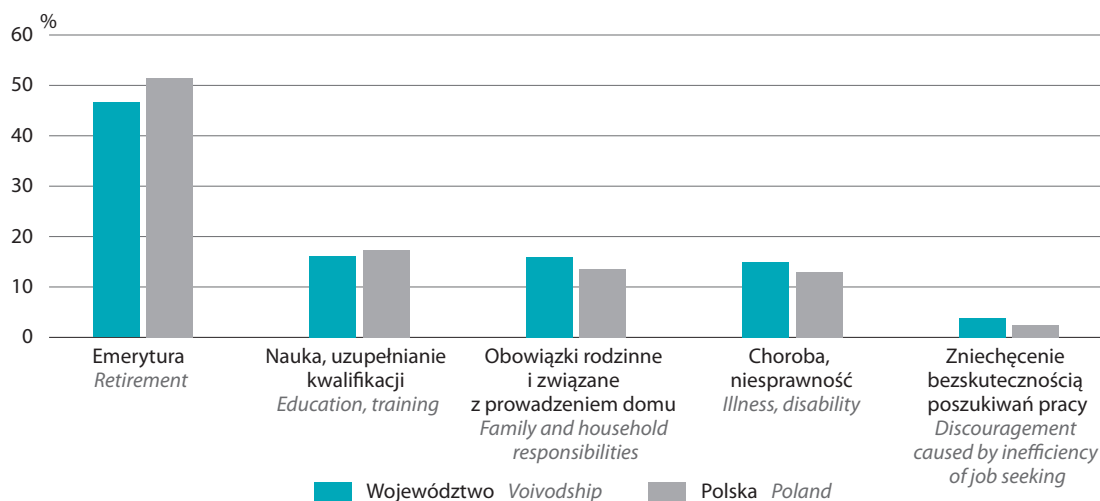
Warmińsko-mazurskie znalazło się na pierwszym miejscu w kraju pod względem najniższego odsetka biernych z wykształceniem wyższym (nieco ponad 7%). Najwyższy ich odsetek (ponad 16%) był w mazowieckim.

Mapa 11. Bierni zawodowo z wykształceniem wyższym według województw w 2017 r.
Map 11. Economically inactive persons with tertiary level of education by voivodships in 2017

Głównymi przyczynami braku aktywności na rynku pracy, podawanymi przez badanych, są: pozostawanie na emeryturze, nauka i uzupełnianie kwalifikacji, obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu, choroba i niepełnosprawność oraz zniechęcenie bezskutecznością poszukiwań pracy. W 2017 r. w województwie ponad 46% ankietowanych biernych w województwie pozostawało na emeryturze (w Polsce ponad 51%), ponad 16% – uczyło się i uzupełniało kwalifikacje (w kraju ponad 17%), a 16% było biernych z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu (w kraju niecałe 14%). Niecałe 15% badanych za przyczynę bierności podawało chorobę i niepełnosprawność (w kraju ok. 13%).

Wykres 6. Bierni zawodowo według przyczyn w województwie i w Polsce w 2017 r.
Chart 6. Economically inactive persons by reasons for inactivity in voivodship and Poland in 2017

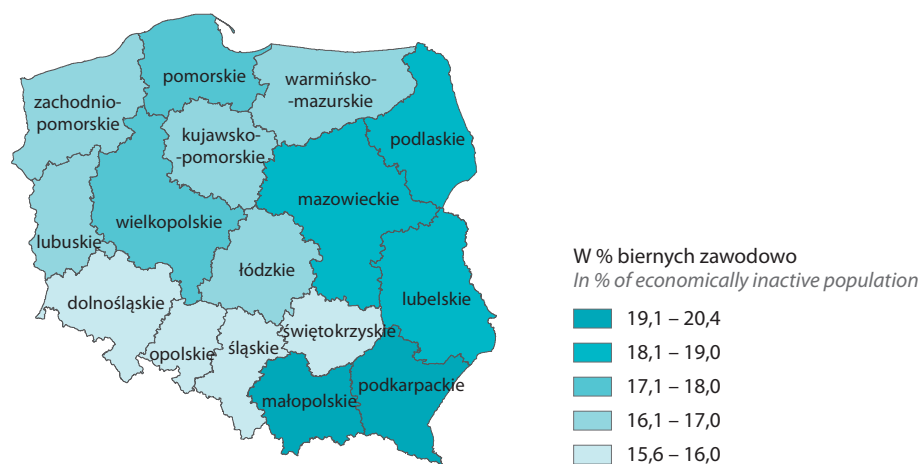

Należy podkreślić, iż przez lata struktura biernych według przyczyn ulegała zmianie – zarówno w województwie, jak i w kraju. Coraz większy odsetek stanowią bierni pozostający na emeryturze oraz bierni z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu. Co ciekawe – we wcześniejszych latach trzecie miejsce w strukturze biernych zajmowały osoby chore i niepełnosprawne, podczas gdy w 2017 r. po raz pierwszy więcej było biernych powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu (w województwie ich odsetek był wyższy niż w kraju).

Zauważalne jest również zmniejszanie się w strukturze biernych zawodowo odsetka osób nie pracujących i nie poszukujących pracy z powodu nauki i uzupełniania kwalifikacji – nadal jest to jednak drugi podstawowy powód pozostawania w bierności zawodowej. Warmińsko-mazurskie pod względem odsetka biernych z powodu nauki i uzupełniania kwalifikacji znajdowało się w 2017 r. na 11 miejscu w kraju (razem z łódzkim) – nieco niższy odsetek miały: opolskie, śląskie, dolnośląskie i świętokrzyskie.

Mapa 12. Bierni zawodowo z powodu nauki i uzupełniania kwalifikacji według województw w 2017 r.

Map 12. Economically inactive persons because of education and training by voivodships in 2017

Rozdział II

Chapter II

Pracujący

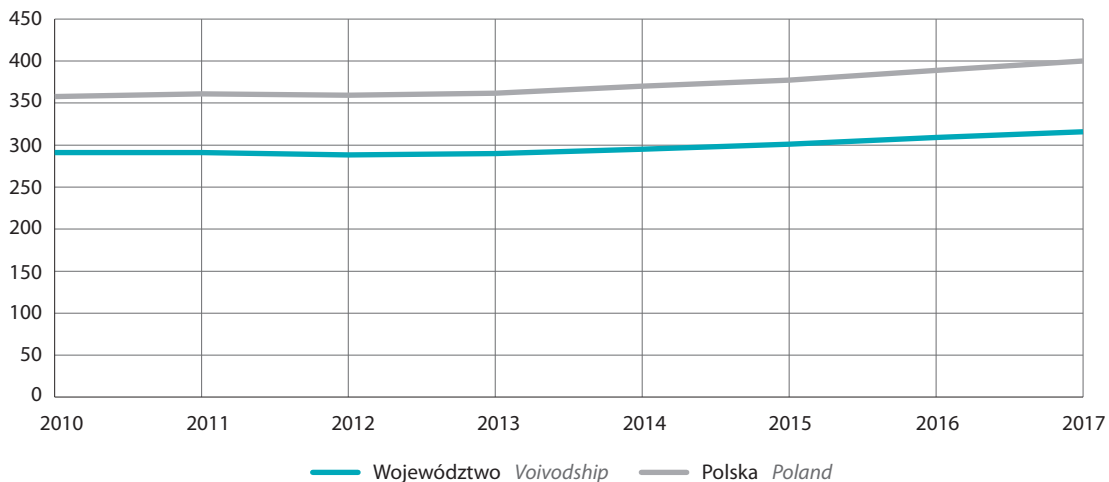
Employed persons

W ostatnich latach liczba osób pracujących w województwie warmińsko-mazurskim zaczęła rosnąć – widoczne jest to zwłaszcza po 2014 r. Podobna sytuacja miała miejsce w całym kraju.

Porównania przestrzenne umożliwia analiza wskaźnika liczby osób pracujących na 1000 mieszkańców. Dynamika jego zmian w województwie i Polsce w badanym okresie była podobna. Zauważalna jest natomiast znaczna dysproporcja w wielkościach wskaźnika – w warmińsko-mazurskim na każdy 1000 mieszkańców przypadało 316 osób pracujących, a w Polsce 400. Dodatkowo przez ostatnie lata dystans do kraju powoli się powiększa.

Wykres 7. Pracujący na 1000 ludności w województwie i w Polsce w latach 2010–2017 Stan na 31 XII

Chart 7. Employed persons per 1000 population in voivodship and Poland in years 2010–2017
As of 31 XII

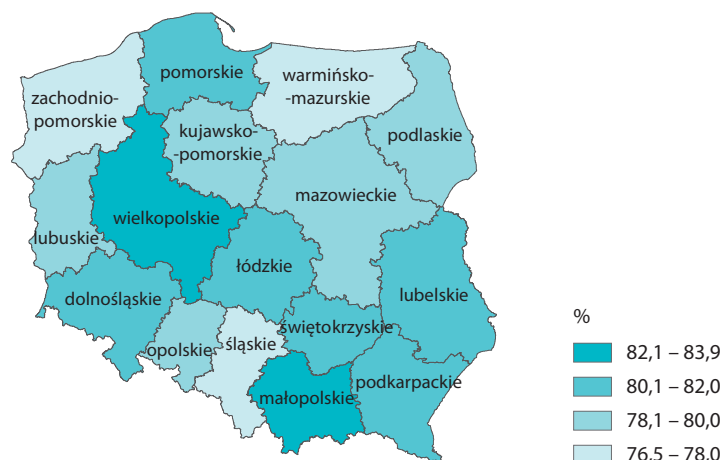
Wskaźnik liczby pracujących na 1000 mieszkańców w warmińsko-mazurskim był najniższy ze wszystkich województw. Najwyższy poziom wskaźnika zanotowano w województwie mazowieckim, wielkopolskim i małopolskim.

Mapa 13. Pracujący na 1000 ludności według województw w 2017 r.
 Map 13. Employed persons per 1000 population by voivodships in 2017

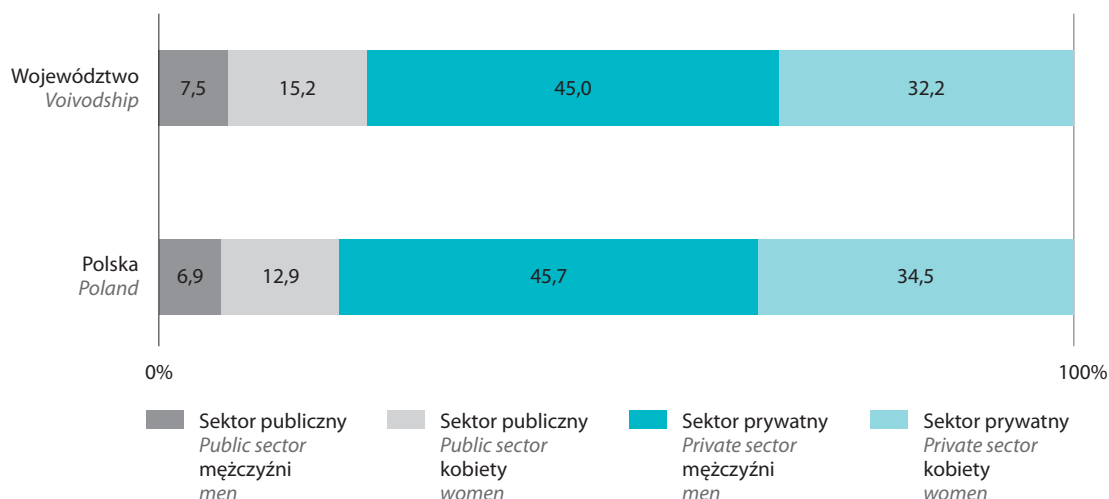
W województwie (podobnie jak w kraju) więcej osób pracowało w sektorze prywatnym. W sektorze publicznym znalazło zatrudnienie 22,8% osób (większy odsetek niż w Polsce). Warmińsko-mazurskie znalazło się na trzecim miejscu (za śląskim i zachodniopomorskim) wśród obszarów o najwyższym zatrudnieniu w sektorze publicznym. Z kolei największe zatrudnienie w sektorze prywatnym widoczne było w wielkopolskim, małopolskim i podkarpackim.

Mapa 14. Pracujący w sektorze prywatnym według województw w 2017 r.
 Map 14. Employed persons in private sector by voivodships in 2017

Wykres 8. Pracujący według sektorów własności i płci w województwie i w Polsce (w %) w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 8. Employed persons by ownership sectors and sex in voivodship and Poland (in %) in 2017 As of 31 XII

Struktura pracujących w województwie według płci w 2017 r. była podobna do struktury w Polsce. Mężczyźni stanowili ponad 52% pracujących. Ta relacja przez ostatnie lata nie ulegała większym zmianom. W podmiotach sektora prywatnego, zarówno w województwie, jak i w Polsce, pracowało więcej mężczyzn. Z kolei w podmiotach sektora publicznego znajdowało zatrudnienie więcej kobiet.

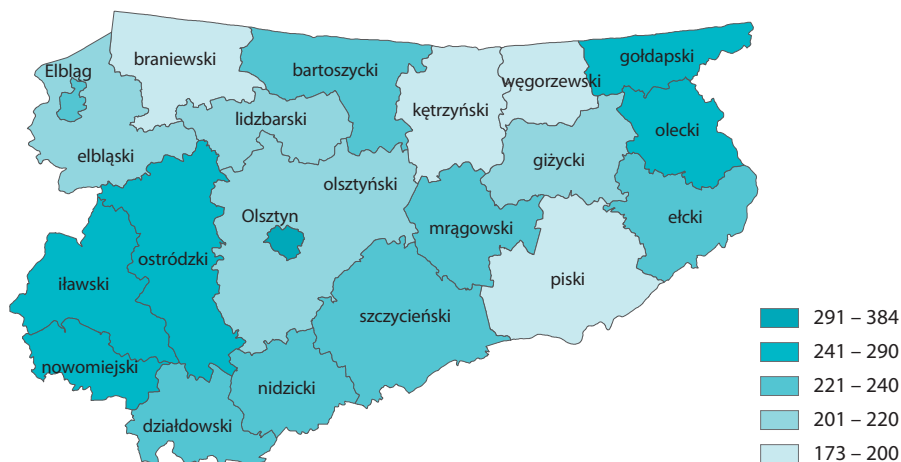
Ponad połowa (54,6%) pracujących w 2017 r. zatrudniona była w firmach zajmujących się usługami – i ten sektor pozostaje na względnie stabilnym poziomie. W ostatnich latach widoczne jest natomiast powiększanie się sektora przemysłowego, a zmniejszanie – sektora rolniczego. Sektor przemysłowy (przetwórstwo przemysłowe i budownictwo) skupiał 29,7% pracujących. W sektorze rolniczym pracowało 15,6% osób. Struktura sektorowa zatrudnienia w województwie nie odbiegała znacznie od krajowej.

Niecałe 6% pracujących zatrudnionych było na część etatu (pozostali byli zatrudnieni na pełen etat – dotyczy to jednostek zatrudniających ponad 9 osób, poza rolnictwem indywidualnym). W niepełnym wymiarze czasu pracy częściej pracowały osoby zajmujące się pozostałą działalnością usługową (ponad 19% tej sekcji działalności), działalnością związaną z kulturą, rozrywką i rekreacją (ponad 17%), rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (ponad 14%), a także obsługą rynku nieruchomości i edukacją.

Rynek pracy województwa warmińsko-mazurskiego jest zróżnicowany wewnętrznie, między innymi z powodu odmiennych zjawisk społeczno-gospodarczych zachodzących w powiatach. Liczba osób pracujących (w przeliczeniu na 1000 ludności) wahała się w 2017 r. od 173 w powiecie piskim, do 384 w Olsztynie. W ostatnich latach dystans między powiatami, w których pracowało najwięcej osób, a powiatami, w których poziom zatrudnienia był niski, powiększał się.

Informacje o pracujących w powiatach nie obejmują jednostek zatrudniających do 9 osób, ujmują natomiast osoby pracujące w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Mapa 15. Pracujący na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.
 Map 15. Employed persons per 1000 population by powiats in 2017

Najmniej pracujących (w przeliczeniu na 1000 ludności) angażowały firmy zatrudniające powyżej 9 osób zlokalizowane na północy województwa, a także w powiecie piskim i gizyckim. Może to wynikać z mniejszej przedsiębiorczości na tych obszarach – północna, północno-zachodnia i południowa część województwa cechowała się małą liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (w przeliczeniu na 10 tys. ludności).

Rozdział III

Chapter III

Ruch zatrudnionych i popyt na pracę

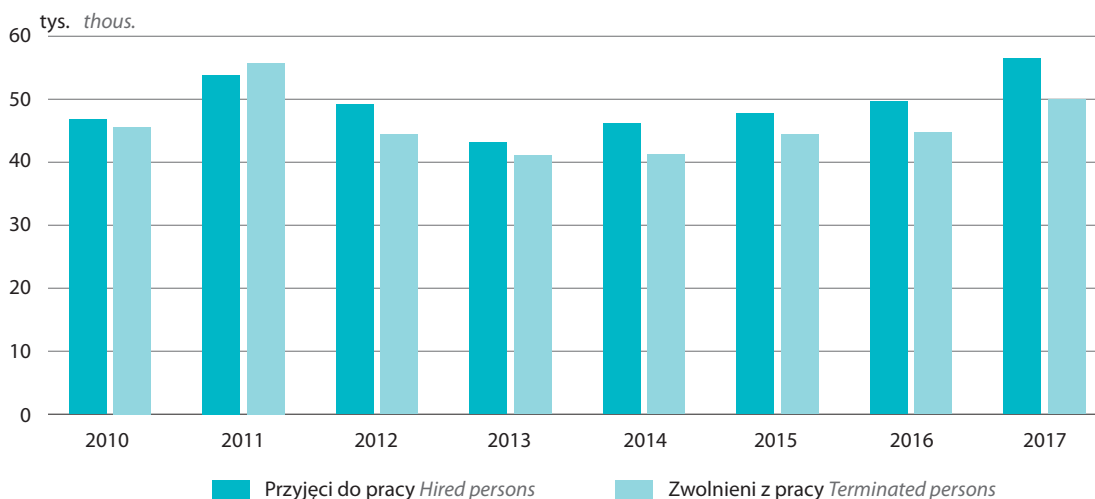
Labour turnover and demand for labour

Zmiany liczby pracujących związane są z sytuacją gospodarczą województwa. Pracujących przybywa wraz z poprawą koniunktury – wtedy firmy częściej zatrudniają pracowników i spada bezrobocie. Gdy koniunktura słabnie, również ruch zatrudnionych staje się mniejszy. Przedsiębiorcy tworzą mniej miejsc pracy, likwidują istniejące, zmniejsza się liczba osób pracujących, a przybywa bezrobotnych.

RUCH ZATRUDNIONYCH (przyjęcia do pracy i zwolnienia) badany jest w podmiotach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Dotyczy pełnozatrudnionych, bez pracowników sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Badaniem nie są objęte gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, duchowieństwo, fundacje, stowarzyszenia i inne organizacje.

W badanym okresie 2010–2017 znaczny przyrost liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy widoczny był w 2011 r. (jednak wtedy liczba zwolnień z pracy przewyższała liczbę przyjęć do pracy) oraz w ostatnim roku – kiedy to liczba przyjęć do pracy była znacznie wyższa niż liczba zwolnień z pracy. Jak widać sytuacja zaczęła się poprawiać po 2013 r. – zauważalne stało się zwiększanie zarówno ruchu zatrudnionych, jak i intensywności przyjęć do pracy.

Wykres 9. Ruch zatrudnionych w latach 2010–2017
Chart 9. Labour turnover in years 2010–2017

W 2017 r. najwięcej osób przyjęły do pracy podmioty zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (ponad 21,2 tys.), a także handlem; naprawą pojazdów samochodowych, administracją publiczną i obroną narodową; obowiązkowym zabezpieczeniem społecznym, edukacją oraz administrowaniem i działalnością wspierającą. Były to również te sekcje, w których zanotowano największą przewagę liczby osób przyjętych do pracy nad zwolnionymi. W województwie zanotowano również rodzaje działalności, gdzie więcej osób zwolniono niż przyjęto do pracy – największa różnica widoczna była w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (283 osoby więcej zwolniono niż przyjęto). Przewaga osób zwolnionych

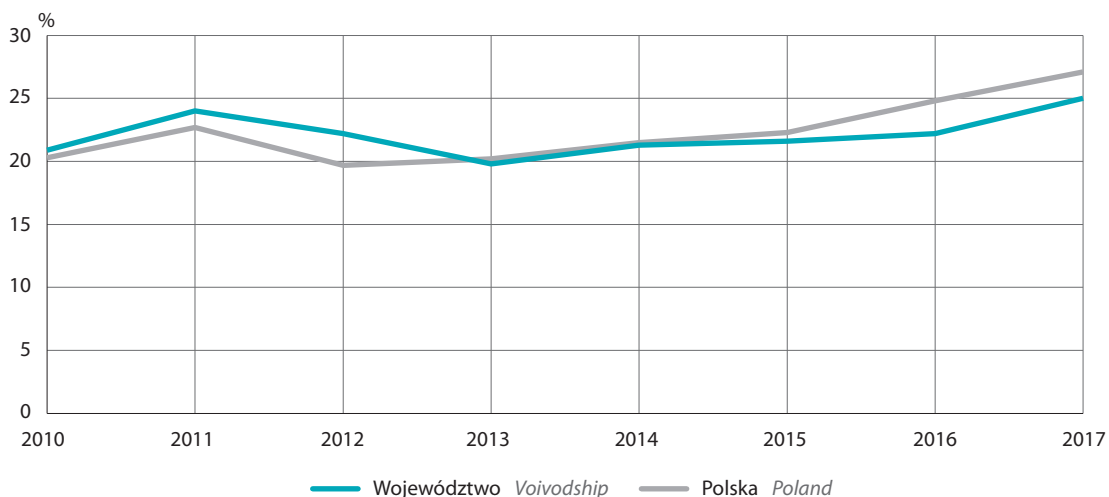
nad przyjętymi widoczna była również w działalności finansowej i ubezpieczeniowej (76 osób), informacji i komunikacji (30) oraz obsłudze rynku nieruchomości (21).

W ostatnich kilku latach w województwie współczynnik przyjęć do pracy był niższy niż w Polsce, podobnie jak współczynnik zwolnień z pracy. Dystans do Polski zwiększył się w 2016 r. i 2017 r.

WSPÓŁCZYNNIK PRZYJĘĆ/ZWOLNIEŃ – stosunek liczby osób przyjętych do pracy/zwolnionych z pracy (bez powracających z urlopów wychowawczych i bezpłatnych) do pełnozatrudnionych (bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo oraz zmieniających wymiar etatu).

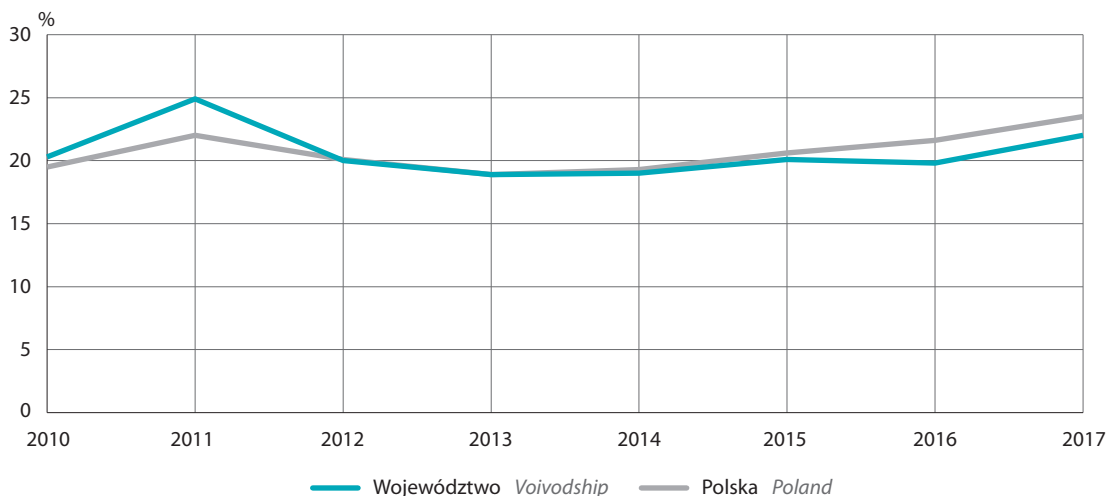
Wykres 10. Współczynnik przyjęć do pracy w województwie i w Polsce w latach 2010–2017

Chart 10. Hire rate in voivodship and Poland in years 2010–2017

Wykres 11. Współczynnik zwolnień z pracy w województwie i w Polsce w latach 2010–2017

Chart 11. Termination rate in voivodship and Poland in years 2010–2017

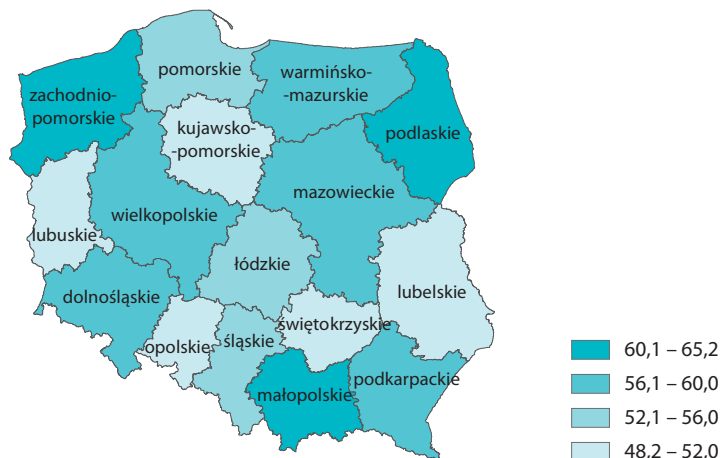

W 2017 r. w województwie utworzono 18,1 tys. nowych miejsc pracy (o ponad 15% więcej niż rok wcześniej), a zlikwidowano 7,9 tys. (ponad 2% mniej niż w 2016 r.). Na koniec IV kwartału pozostało

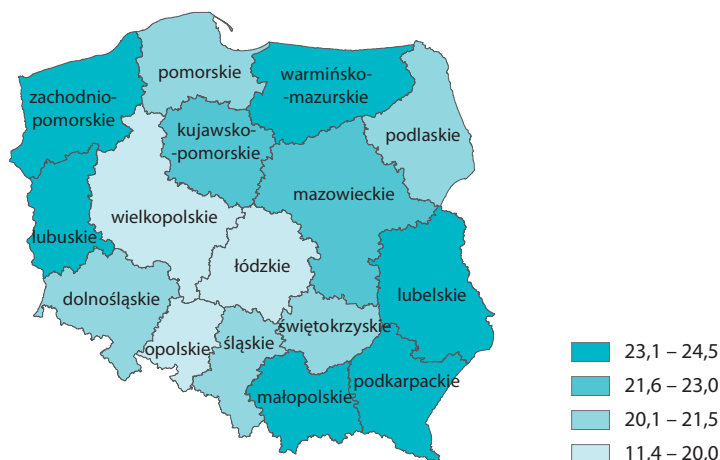
1,9 tys. wolnych miejsc pracy (0,3 tys. nowoutworzonych), co oznacza niezrealizowany popyt na pracę. Był on większy niż w roku poprzednim (o ok. 27%) – przyrost zaczęto notować po 2013 r.

Warmińsko-mazurskie było ósme w kraju pod względem liczby utworzonych miejsc pracy w przeliczeniu na 1000 pracujących. Dodatkowo zanotowano tu największą spośród pozostałych województw liczbę zlikwidowanych miejsc pracy w przeliczeniu na 1000 pracujących.

Mapa 16. Nowo utworzone miejsca pracy na 1000 pracujących według województw w 2017 r.
Map 16. Newly created workplaces per 1000 employed persons by voivodships in 2017

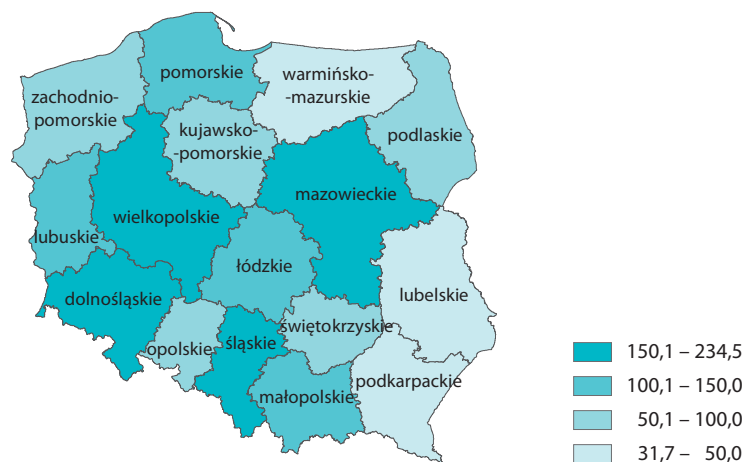

Mapa 17. Zlikwidowane miejsca pracy na 1000 pracujących według województw w 2017 r.
Map 17. Liquidated workplaces per 1000 employed persons by voivodships in 2017

Jednocześnie niezrealizowany popyt na pracę, mierzony liczbą wolnych miejsc pracy na 1000 bezrobotnych, był w warmińsko-mazurskim najniższy w kraju. Najwyższą wartość wskaźnika zanotowano w wielkopolskim, mazowieckim i dolnośląskim.

Mapa 18. Wolne miejsca pracy na 1000 bezrobotnych rejestrowanych według województw w 2017 r.
Map 18. Vacancies per 1000 unemployed registered persons by voivodships in 2017

Rozdział IV

Chapter IV

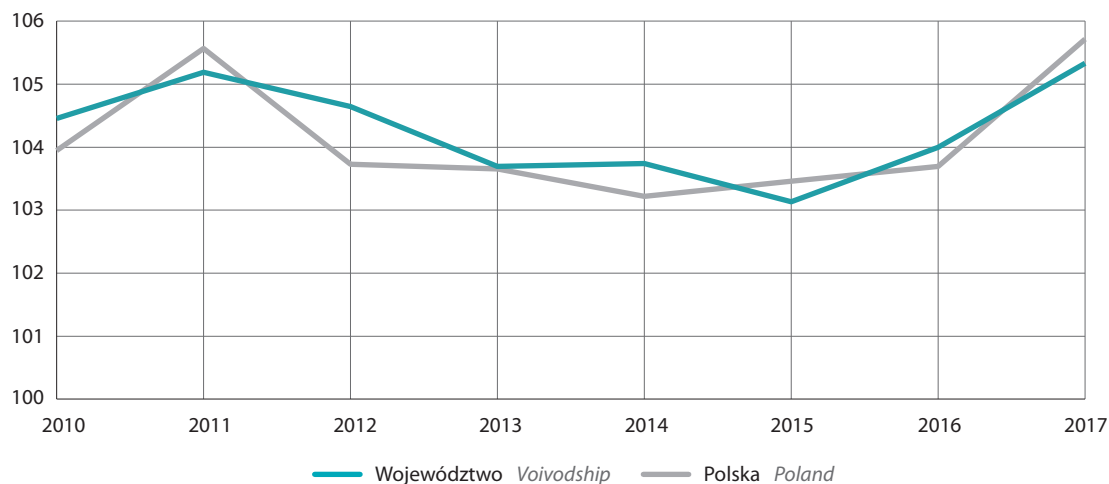
Wynagrodzenia

Wages and salaries

W województwie warmińsko-mazurskim, podobnie jak w całym kraju, w badanym okresie przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto cały czas rosły, niezależnie od tego, czy gospodarka przechodziła trudności, czy jej sytuacja poprawiała się. Po 2012 r., kiedy widoczne były skutki kryzysu w gospodarce, wzrost miał tylko nieco mniejszą dynamikę (w dalszym ciągu wskaźnik dynamiki był wyższy niż 100, co oznacza wzrost, tylko wzrost ten był nieco mniejszy). Hamowanie dynamiki wzrostu trwało do 2015 r. włącznie (w kraju, inaczej niż w województwie, już w 2015 r. widoczne było nieznaczne przyspieszenie wzrostu płac). Dwa ostatnie lata to okres nasilonej dynamiki wzrostu wynagrodzeń – zarówno w województwie, jak i w kraju.

Wykres 12. Dynamika zmian przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w województwie i w Polsce w latach 2010–2017 (rok poprzedni = 100)

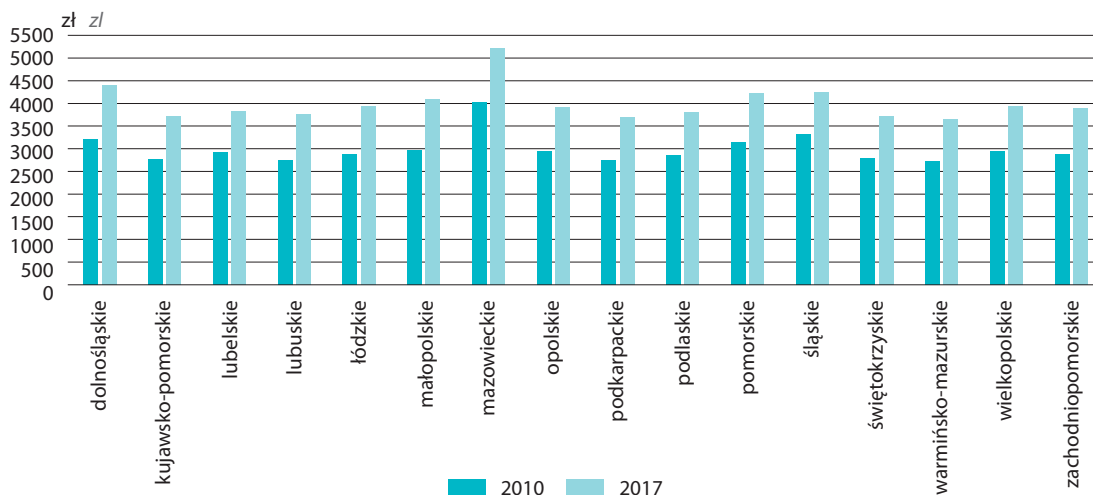
Chart 12. Dynamic of changes of average monthly gross wages and salaries in voivodship and Poland in years 2010–2017 (previous year = 100)

W 2017 r. przeciętna miesięczna płaca brutto wyniosła 3641,32 zł i była najniższa w kraju. W warmińsko-mazurskim pracownicy zarabiali aż o ponad 1577 zł mniej niż w województwie mazowieckim, gdzie zanotowano najwyższy poziom płac. W ostatnich latach dystans do województwa mazowieckiego się powiększa.

Wysokość wynagrodzeń w porównaniu z 2010 r. wzrosła we wszystkich województwach, jednak tempo tego wzrostu było różne. Największy przyrost zanotowano na obszarach, gdzie płace były wyższe – w dolnośląskim (o ok. 1188 zł), mazowieckim (o ok. 1187 zł) i małopolskim (o ponad 1123 zł). W warmińsko-mazurskim przyrost ten wyniósł ok. 919 zł – niższy był tylko w dwóch województwach: lubelskim i świętokrzyskim.

Wykres 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według województw w latach 2010 i 2017
Chart 13. Average monthly gross wages and salaries by voivodships in 2010 and 2017

Zróznicowanie wynagrodzeń wystąpiło również w powiatach województwa. W 2017 r. najwyższe wynagrodzenie (w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób), równe 4427,73 zł, wypłacano w Olsztynie. Nawet tu przeciętna płaca była niższa od średniej krajowej (co prawda w 2016 r. niecały 1%, ale w 2017 r. różnica powiększyła się do ponad 2%). Najniższe wynagrodzenie brutto (mniej niż 3340 zł) otrzymywali pracujący w powiecie nowomiejskim, gołdapskim i nidzickim.

Mapa 19. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według powiatów w 2017 r.
Map 19. Average monthly gross wages and salaries by powiats in 2017

W porównaniu z 2010 r. największy przyrost wynagrodzeń zanotowano w Elblągu (o ponad 1070 zł), piskim, oleckim i ostródzkim. Natomiast w mrągowskim, ełckim, działdowskim i nowomiejskim przyrost wynagrodzeń nie przekroczył 800 zł.

Pracujący w sektorze publicznym otrzymywali wyższe wynagrodzenia niż pracujący w sektorze prywatnym. W 2017 r. różnica wyniosła ok. 1088 zł (w kraju ok. 715 zł) i po 2015 r. widać jej zmniejszanie.

Innym kryterium pozwalającym oceniać poziom płac był rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej. Na najwyższe płace mogli liczyć zatrudnieni w podmiotach zajmujących się informacją i komunikacją, w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych oraz podmiotach zajmujących się działalnością finansową i ubezpieczeniową.

Poziom płac w województwie determinowany jest między innymi sytuacją gospodarczą i dostępnością pracy. Niski poziom wynagrodzeń w warmińsko-mazurskim współistnieje z wysoką stopą bezrobocia. Na obszarach, gdzie wypłacane wynagrodzenia są relatywnie niższe, występuje większy odsetek ludności zagrożonej ubóstwem, a wydatki gospodarstw domowych są na niższym poziomie.

Rozdział V

Chapter V

Struktura wynagrodzeń w 2016 r.

Structure of earnings in 2016

BADANIE STRUKTURY WYNAGRODZEŃ – jedno z najbardziej szczegółowych badań wynagrodzeń GUS, prezentujące cechy pracowników (np. płeć, wiek) i zakładów pracy. Jest realizowane z częstotliwością dwuletnią, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wyniki dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, które przepracowały cały październik.

Dane o wynagrodzeniach dotyczą przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń nominalnych brutto i są prezentowane w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

Według badania struktury wynagrodzeń, w województwie warmińsko-mazurskim przeciętna miesięczna płaca brutto w podmiotach zatrudniających 10 osób i więcej w październiku 2016 r. wyniosła 3711,21 zł (mniej płacono jedynie w podkarpackim). Było to o ok. 636 zł mniej niż wyniosła średnia dla kraju (równa 4346,76 zł).

Mediana wynagrodzeń (wynagrodzenie środkowe) wyniosła 3192,84 zł i była niższa od wynagrodzenia przeciętnego, a wynagrodzenie dominujące (najczęstsze) – jeszcze niższe (równe 2085,97 zł), z czego wynika, że statystyczny rozkład wynagrodzeń wykazuje prawostronną asymetrię. Oznacza to, że większość zatrudnionych osób otrzymywało wynagrodzenie niższe od przeciętnego. Największa grupa osób otrzymywała wynagrodzenie równe ok. 2086 zł brutto (dominujące).

MEDIANA – wartość środkowa – jest otrzymywana poprzez uporządkowanie badanej zbiorowości pracowników pod względem wysokości wynagrodzenia miesięcznego od wielkości najmniejszej do największej i podzielenie jej na dwie części. Połowa zbiorowości będzie otrzymywała wynagrodzenie o wysokości co najwyżej równej medianie, a połowa zbiorowości – nie niższej niż mediana.

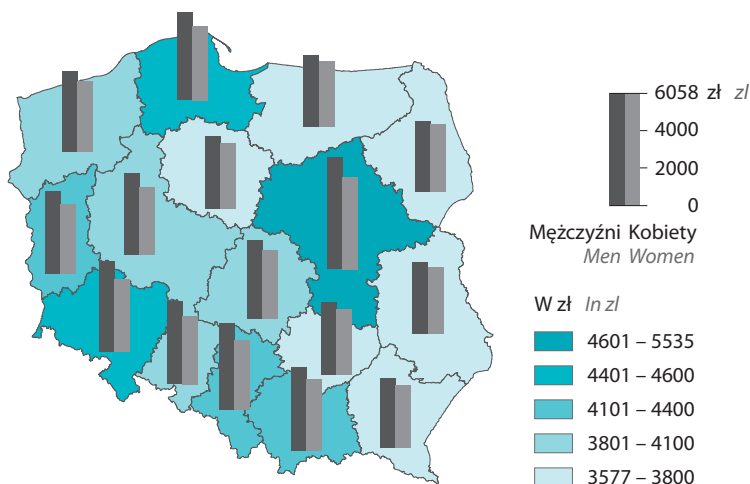
DOMINANTA (wartość modalna, moda) – wartość wynagrodzenia, która w badanej zbiorowości statystycznej występuje najczęściej.

W porównaniu z 2014 r. zaobserwować można wzrost mediany wynagrodzeń (o ok. 167 zł), natomiast wynagrodzenie dominujące zmniejszyło się o ponad 725 zł. Sytuacja taka miała również miejsce w kraju, jednak wzrost mediany był trochę większy, a spadek wynagrodzenia dominującego – prawie połowę mniejszy.

Struktura płac według płci wykazuje dysproporcje w wynagradzaniu kobiet i mężczyzn. Do 2014 r. różnica wynagrodzeń ulegała zmniejszeniu, jednak w 2016 r. znów się powiększyła. W 2016 r. w warmińsko-mazurskim przeciętne wynagrodzenie kobiet wyniosło 3560,96 zł i było o prawie 319 zł niższe (o ponad 8%) niż to wypłacane mężczyznom.

Mapa 20. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według płci zatrudnionych i województw za październik 2016 r.

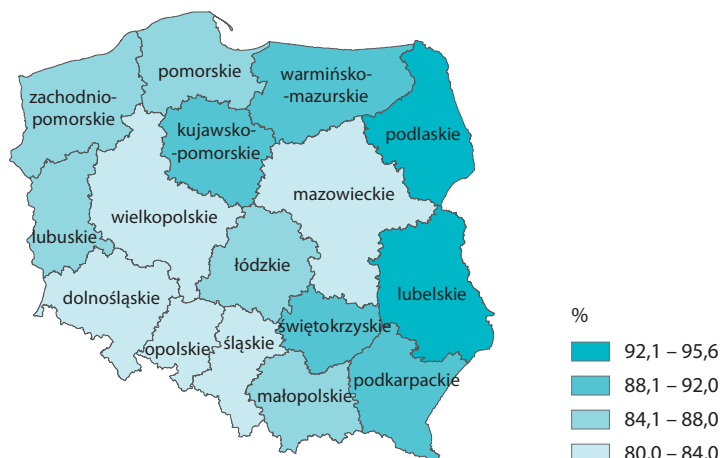
Map 20. Average monthly gross earnings of paid employment by sex and voivodships for October 2016

Nierówność płac kobiet i mężczyzn widoczna była we wszystkich województwach, jednak warmińsko-mazurskie było na trzecim miejscu (za podlaskim i lubelskim) wśród tych obszarów, gdzie ta różnica była najmniejsza. Natomiast największe różnice zanotowano w województwie mazowieckim (ponad 1057 zł), dolnośląskim i śląskim. W śląskim i dolnośląskim kobiety otrzymywały wynagrodzenia o ok. 20% niższe niż mężczyźni (największa procentowa różnica).

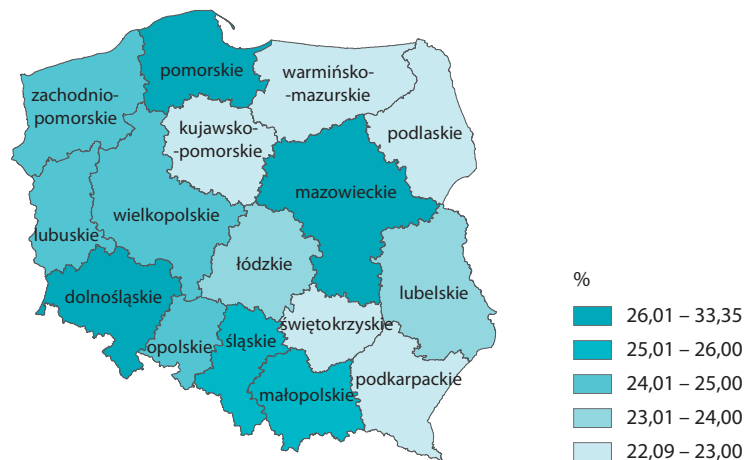
Mapa 21. Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto kobiet do wynagrodzeń mężczyzn według województw za październik 2016 r.

Map 21. The ratio of average monthly gross earnings for women to average gross monthly earnings for men by voivodships for October 2016

Wysokość wynagrodzenia godzinowego, równa 22,95 zł, ulokowała województwo na dwunastym miejscu w kraju, wśród obszarów, gdzie było ono najniższe. Tu również była widoczna różnica w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn, ale znacznie mniejsza niż w przypadku wynagrodzeń miesięcznych – w przeliczeniu na godzinę kobiety zarabiały jedynie ok. 1,5% mniej niż mężczyźni. Może to oznaczać, że mężczyźni pracują dłużej, więcej godzin w tych zakładach, w których pracownicy wynagradzani są według liczby przepracowanych godzin.

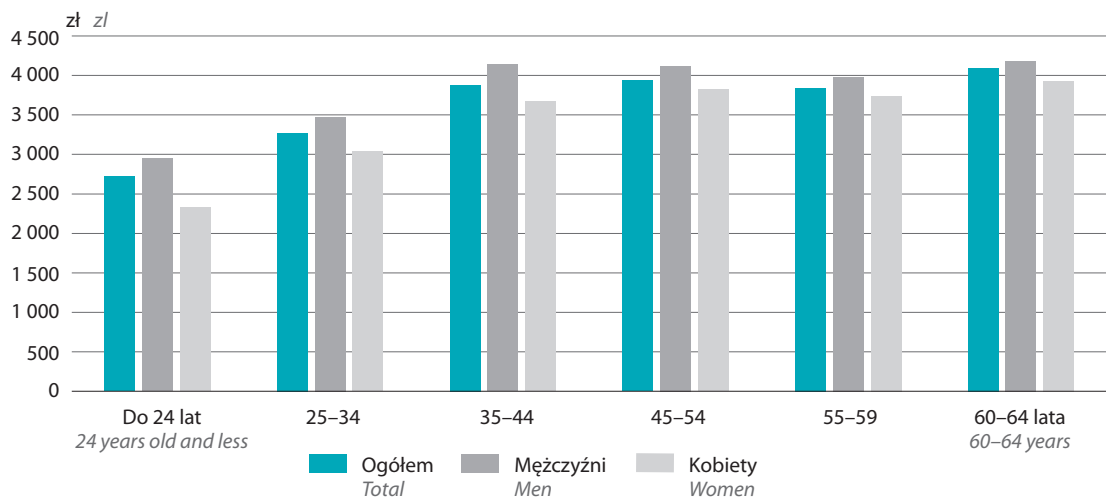
Mapa 22. Przeciętne godzinowe wynagrodzenie brutto według województw za październik 2016 r.
Map 22. Average hourly gross earnings of paid employment by voivodships for October 2016

Struktura wynagrodzeń według grup wieku pozwala na stwierdzenie, iż wraz z wiekiem pracowników ich wynagrodzenia rosły. Osoby w wieku do 24 lat otrzymywały wynagrodzenia w wysokości 2720,53 zł. Płace pracujących w wieku największej aktywności zawodowej (35–44 lata) wyniosły 3881,54 zł, a osób w wieku 60–64 lata – 4097,58 zł.

Wykres 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników według płci i grup wieku za październik 2016 r.

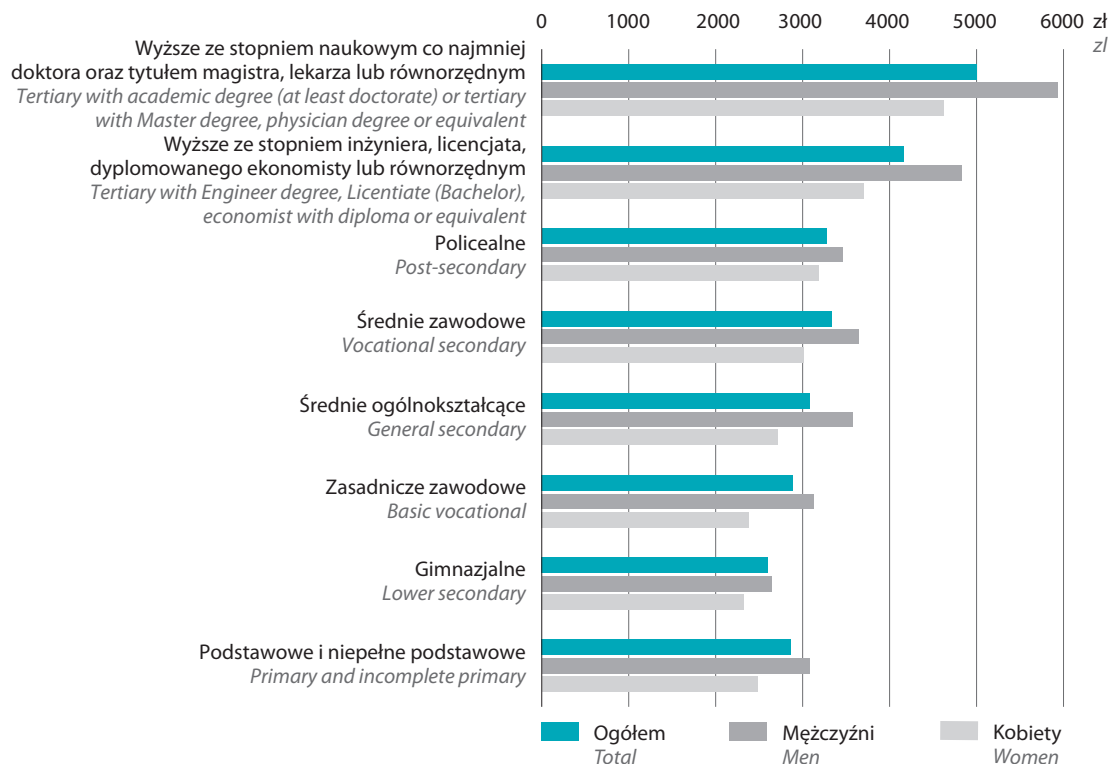
Chart 14. Average monthly gross earnings of paid employment by sex and age groups in October 2016

Zróżnicowanie płac związane jest również z poziomem wykształcenia. W październiku 2016 r. najwyższe przeciętne wynagrodzenie otrzymywali pracownicy, którzy osiągnęli stopień naukowy co najmniej doktora, tytuł magistra, lekarza lub równorzędny – 5003,02 zł. Najniższe z kolei – osoby z wykształceniem gimnazjalnym (2598,81 zł) oraz podstawowym i niepełnym podstawowym (2860,51 zł).

Wykres 15. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników według płci i poziomu wykształcenia za październik 2016 r.

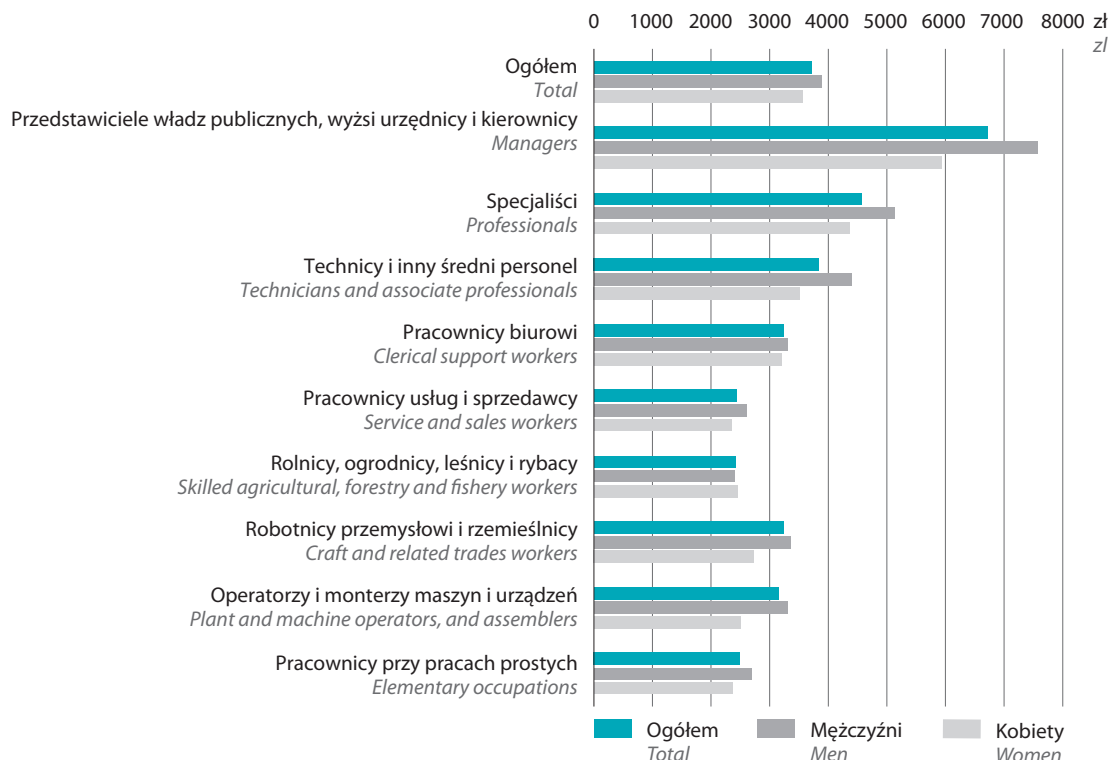
Chart 15. Average monthly gross earnings of paid employment by sex and education level for October 2016

Struktura wynagrodzeń według grup zawodów potwierdza zależność między rodzajem wykonywanej pracy, a wysokością dochodów uzyskiwanych z pracy. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy, pracownicy usług osobistych i sprzedawcy oraz pracownicy przy pracach prostych uzyskiwali wynagrodzenia ponad dwa i pół razy niższe niż przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy. Płace specjalistów – drugiej pod względem wysokości uzyskiwanych płac grupy – kształtowały się na poziomie ok. 68% tego, co zarabiała osoby najwyższej opłacane.

Wykres 16. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników według płci i grup zawodów za październik 2016 r.

Chart 16. Average monthly gross earnings of paid employment by sex and group of occupation for October 2016

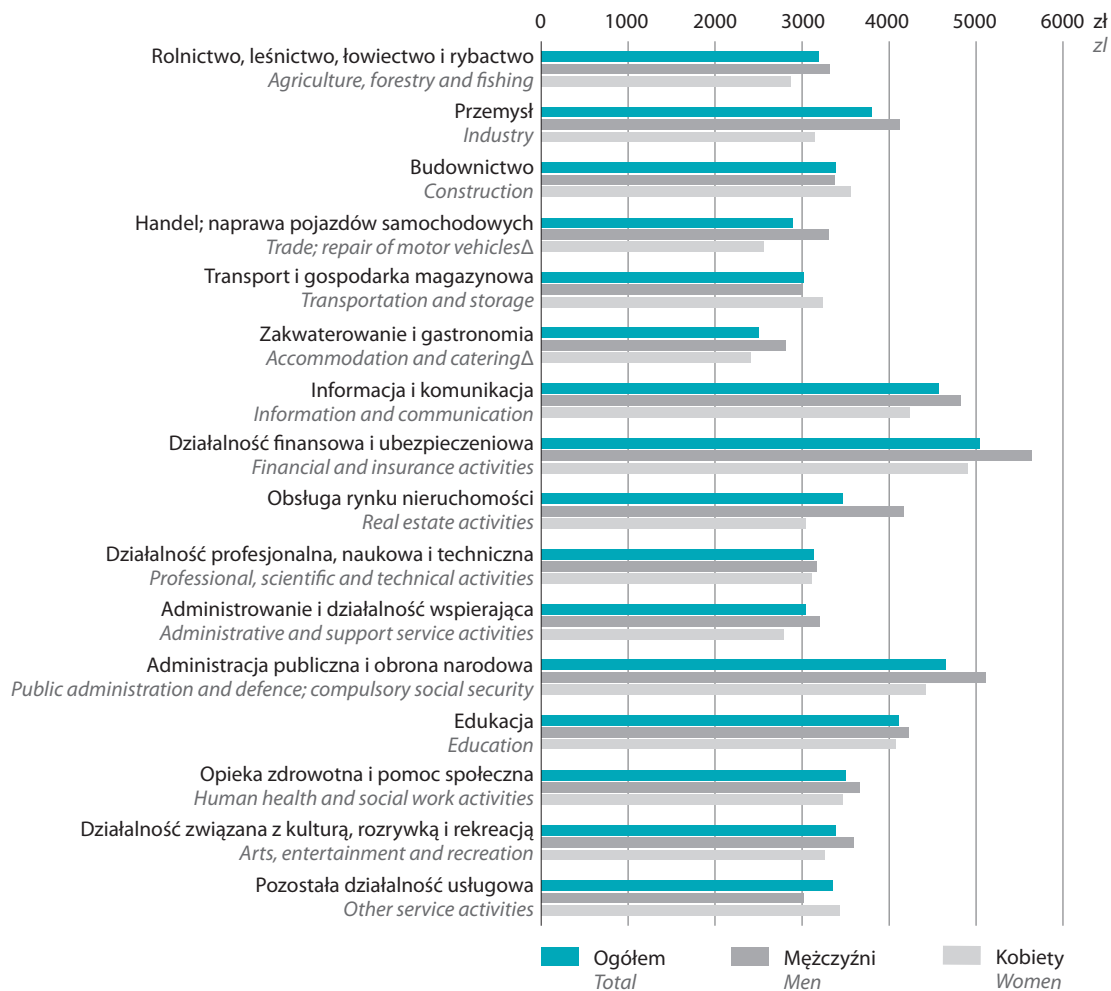
Zauważyć można, iż procentowy przyrost wynagrodzeń (w odniesieniu do 2014 r.) był wyższy w grupach pracowników niżej wykwalifikowanych. Przyrost wyższy niż przeciętny w województwie (równy 7,7%) zanotowano w przypadku pracowników usług i sprzedawców, robotników przemysłowych i rzemieślników oraz pracowników przy pracach prostych, a także pracowników biurowych. Tylko w jednej grupie zawodów wynagrodzenia były niższe niż w 2014 r. – rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy.

Struktura wynagrodzeń według rodzaju działalności zakładu pracy (ustalonego na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności PKD 2007) pozwala na określenie, jaka działalność ma obecnie największe znaczenie dla gospodarki. W październiku 2016 r. w województwie najlepiej opłacanymi pracownikami byli zatrudnieni w podmiotach zajmujących się działalnością finansową i ubezpieczeniową (ponad 5037 zł/miesiąc), administracją publiczną i obroną narodową oraz informacją i komunikacją. Z kolei najniższe płace zanotowano w firmach zajmujących się zakwaterowaniem i gastronomią (ok. 2506 zł/miesiąc), handlem; naprawą pojazdów samochodowych oraz transportem i gospodarką magazynową.

Biorąc pod uwagę różnice poziomu wynagrodzeń w zależności od płci, to w większości sekcji wyższe wynagrodzenia otrzymywali mężczyźni. Kobiety zarabiały więcej od mężczyzn w trzech sekcjach: pozostała działalność usługowa, transport i gospodarka magazynowa oraz budownictwo, jednak częściowo może to wynikać z faktu, iż w tych sekcjach (poza pozostałą działalnością usługową) pracujących kobiet było znacznie mniej, a także nie wykonywały pracy na tych samych stanowiskach co mężczyźni.

Wykres 17. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników według płci i rodzaju działalności za październik 2016 r.

Chart 17. Average monthly gross earnings of paid employment by sex and type of economic activity for October 2016

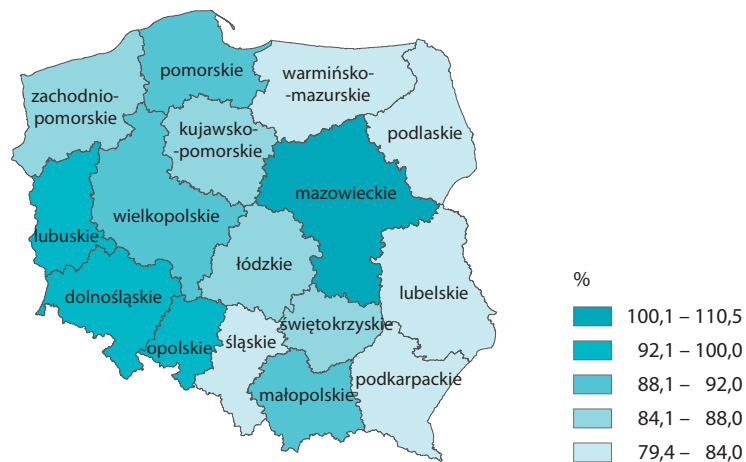

Największe różnice w wynagrodzeniach według płci zanotowano w firmach zajmujących się obsługą rynku nieruchomości, przemysłem oraz handlem; naprawą pojazdów samochodowych.

Charakterystyka wynagrodzeń według sektorów własności pokazuje, iż do 2014 r. rosła różnica wynagrodzeń między sektorami, natomiast w ostatnim badanym roku uległa zmniejszeniu. W 2016 r. przeciętne płace w sektorze publicznym były o prawie 680 zł wyższe niż w prywatnym, podczas gdy w 2014 r. różnica wyniosła prawie 908 zł. W sektorze prywatnym pracownicy zarabiali jedynie 83,5% tego, co w publicznym (jeszcze większe różnice widoczne były w trzech województwach – podlaskim, lubelskim i podkarpackim).

Mapa 23. Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze prywatnym do wynagrodzeń w sektorze publicznym według województw za październik 2016 r.

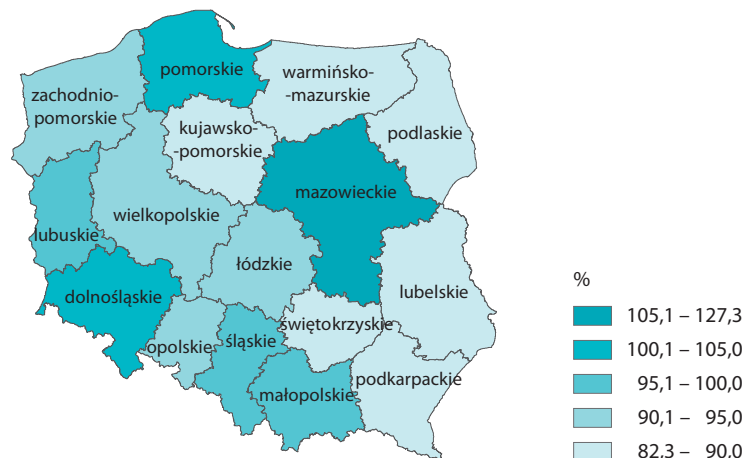
Map 23. *The ratio of average monthly gross earnings for private sector to average gross monthly earnings for public sector by voivodships for October 2016*

Struktura wynagrodzeń według położenia geograficznego zakładu pracy ujawnia słabą pozycję województwa warmińsko-mazurskiego pod względem zarówno wysokości, jak i poszczególnych cech wynagrodzeń, w porównaniu z pozostałymi województwami w kraju. Wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto, jak wspomniano wcześniej, lokuje województwo na przedostatnim miejscu w Polsce. Pracownicy w województwie zarabiali jedynie 85,4% tego, co przeciętnie w kraju. Jednak tylko trzy województwa miały wynagrodzenia wyższe od przeciętnych zanotowanych dla kraju – mazowieckie (aż o ponad 27%), dolnośląskie i pomorskie (po ok. 2%).

Mapa 24. Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w województwie do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej (4346,76 zł) za październik 2016 r.

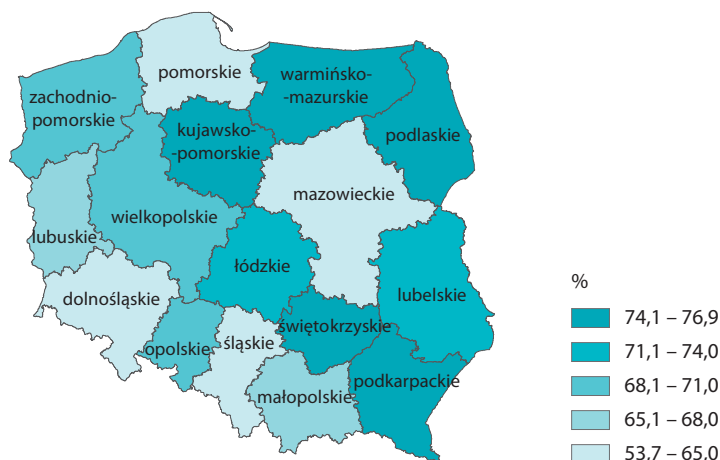
Map 24. *The ratio of average monthly gross earnings for voivodship to average total gross earnings in national economy (4346,76 zł) for October 2016*

Bardzo duża grupa pracowników w warmińsko-mazurskim – niemal ¾, otrzymywała wynagrodzenie niższe niż przeciętne dla kraju lub mu równe (podobnie jak w świętokrzyskim, kujawsko-pomorskim i podlaskim, podczas gdy w podkarpackim było to jeszcze więcej, ok. 77%).

Mapa 25. Odsetek pracowników w danym województwie w październiku 2016 r. otrzymujących wynagrodzenia miesięczne brutto co najwyżej równe przeciętnemu wynagrodzeniu w gospodarce narodowej (tzn. do 4346,76 zł)

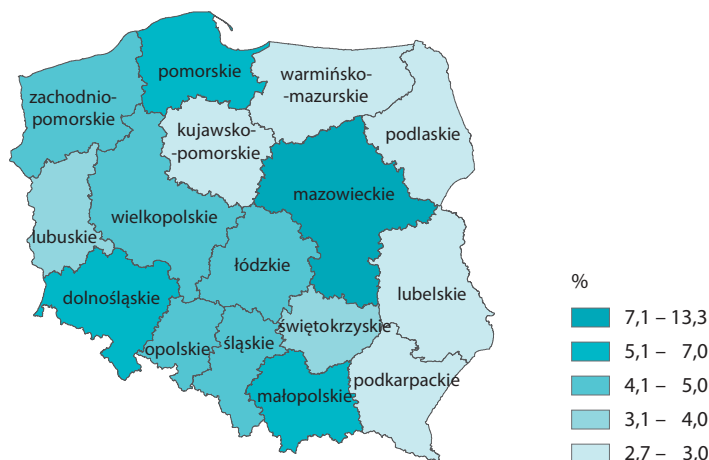
Map 25. Percentage of employees in voivodships in October 2016 receiving monthly total gross earnings lower or equal to the average total gross earnings in national economy (ie. up to 4346.76 zł)

Mniej pracowników, którzy zarabiali co najwyżej 4346,76 zł zanotowano w mazowieckim, dolnośląskim, śląskim i pomorskim. Mazowieckie, pomorskie i dolnośląskie, to również te województwa, w których stosunkowo większa grupa osób zarabiała więcej niż dwukrotność przeciętnej dla kraju, czyli ponad 8093,52 zł (odpowiednio 13,3%, 6,8% i 6,6%). W warmińsko-mazurskim jedynie 2,8% pracowników otrzymywało wynagrodzenia równe lub wyższe niż 200% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej (mniejszy odsetek zanotowano jedynie w lubelskim).

Mapa 26. Odsetek pracowników w danym województwie w październiku 2016 r. otrzymujących wynagrodzenia miesięczne brutto co najmniej równe 200% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej (tzn. od 8093,52 zł)

Map 26. Percentage of employees in voivodships in October 2016 receiving monthly total gross earnings at least equal to 200% of the average earnings in national economy (i.e. from 8693.52 zł)

Jak widać, w województwie zanotowano znaczny dystans w stosunku do kraju odnośnie wysokości zarówno przeciętnych miesięcznych, jak i godzinowych oraz duże różnice w wynagrodzeniach sektora publicznego i prywatnego. Taka sytuacja stwarza warunki do podobnego wynagradzania kobiet i mężczyzn – relacja wynagrodzeń kobiet do mężczyzn była jedną z najwyższych w kraju.

Rozdział VI

Chapter VI

Warunki pracy

Working conditions

Na warunki pracy w podmiotach gospodarczych składają się zarówno czas pracy przepracowany przez zatrudnionych (także w godzinach nadliczbowych), jak i występowanie czynników szkodliwych i niebezpiecznych dla zdrowia oraz narażenie na choroby zawodowe. Nie bez znaczenia jest również powszechność (a raczej jej brak) występowania wypadków przy pracy.

Czas pracy

Work time

CZAS PRACY badany jest w podmiotach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Badaniem nie są objęte gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Analiza czasu pracy (w przeliczeniu na 1 zatrudnionego) pokazuje, iż od 2010 r. z roku na rok następował stały przyrost czasu pracy. Na początku badanego okresu pracujący w warmińsko-mazurskim spędzali w zakładach przeciętnie 1640 godzin rocznie (w godzinach normalnych i nadliczbowych łącznie), podczas gdy w 2017 r. 1684. Nieznacznej zmianie uległ czas przepracowany w godzinach nadliczbowych – po 2014 r. widoczny jest jego spadek (z 44 godzin w 2014 r. do 39 godzin na koniec badanego okresu).

Najdłużej pracowały osoby zatrudnione w firmach zajmujących się transportem i gospodarką magazynową, budownictwem, handlem; naprawą pojazdów samochodowych oraz zakwaterowaniem i gastronomią. Pracę w godzinach nadliczbowych wykonywali częściej pracownicy podmiotów zajmujących się działalnością edukacyjną, a także przetwórstwem przemysłowym oraz transportem i gospodarką magazynową. Praca w godzinach nadliczbowych była rzadkością w podmiotach zajmujących się działalnością związaną z kulturą, rozrywką i rekreacją, informacją i komunikacją oraz działalnością finansową i ubezpieczeniową.

Zatrudnieni w warunkach zagrożenia

Persons working in hazardous conditions

Dane o zatrudnionych w warunkach zagrożenia dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Zauważalnym zjawiskiem jest poprawa jakości pracy pod względem występowania warunków zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia. Na czynniki te składają się zagrożenia związane ze środowiskiem pracy (np. narażenie na substancje chemiczne, pyły przemysłowe, hałas, wibracje, zimny lub gorący mikroklimat, promieniowanie czy wpływ pól elektromagnetycznych), z uciążliwością pracy (np. nadmierne obciążenie fizyczne, niedostateczne oświetlenie stanowiska pracy) i z czynnikami mechanicznymi.

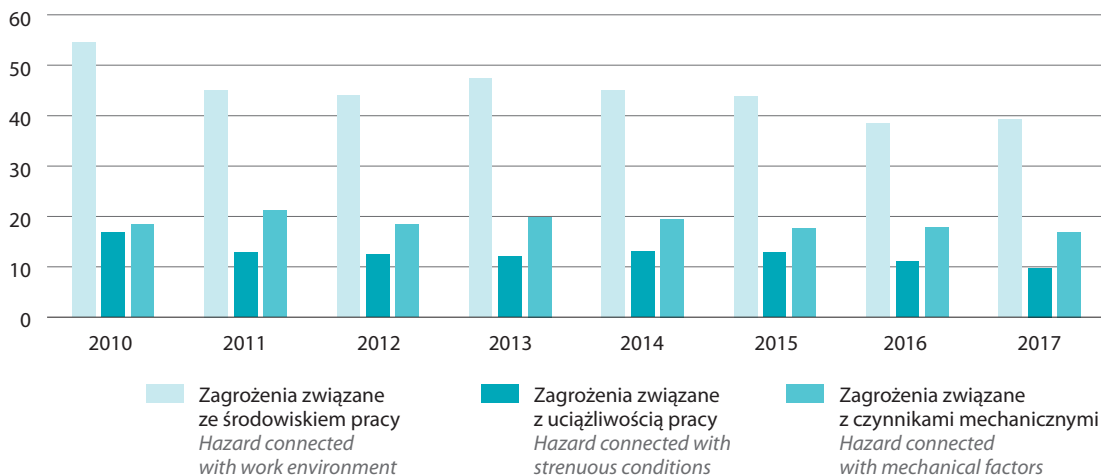
W 2017 r., w przeliczeniu na każdy 1000 osób badanej zbiorowości, ok. 66 osób pracowało w warunkach

zagrożenia. Od początku badanego okresu ta liczba spada – w 2010 r. było to prawie 90 osób. W trudnych warunkach częściej pracowali mężczyźni – tylko co piąta osoba zatrudniona w warunkach zagrożenia to kobieta (przez lata odsetek kobiet utrzymywał się na podobnym poziomie).

Wykres 18. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 osób badanej zbiorowości według rodzaju zagrożenia w latach 2010–2017

Stan w dniu 31 XII

*Chart 18. Persons working in hazardous conditions per 1000 surveyed persons by type of hazardous conditions in years 2010–2017
As of 31 XII*

Zagrożenie czynnikami szkodliwymi w województwie było mniejsze niż w kraju (przeciętnie w Polsce wyniosło ok. 78 osób na 1000, natomiast w śląskim było ponad dwukrotnie wyższe). Najmniej osób pracowało w warunkach zagrożenia w województwie mazowieckim, podlaskim i łódzkim.

Mapa 27. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych według województw w 2017 r.
Map 27. Persons working in hazardous conditions per 1000 employed persons by voivodships in 2017

Przez lata najwięcej osób w województwie zagrożonych było czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy. Zmniejszyła się jednak zarówno ich liczba, jak i udział w strukturze zagrożonych (z 60,7% w 2010 r. do 59,5% w 2017 r.). Pracujący najczęściej stykali się z hałasem (ok. 67% przypadków), a także pyłami przemysłowymi, mikroklimatem zimnym i wibracjami (w Polsce także głównym czynnikiem zagrożenia był hałas, a ponadto przemysłowe pyły zwłókniające).

Pod względem odsetka osób zagrożonych czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy województwo plasowało się na 15 miejscu w kraju (mniej było tylko w podlaskim). Zanotowano najniższy odsetek zagrożonych czynnikami związanymi z uciążliwością pracy i jeden z niższych (11 lokata) odsetek zagrożonych czynnikami mechanicznymi.

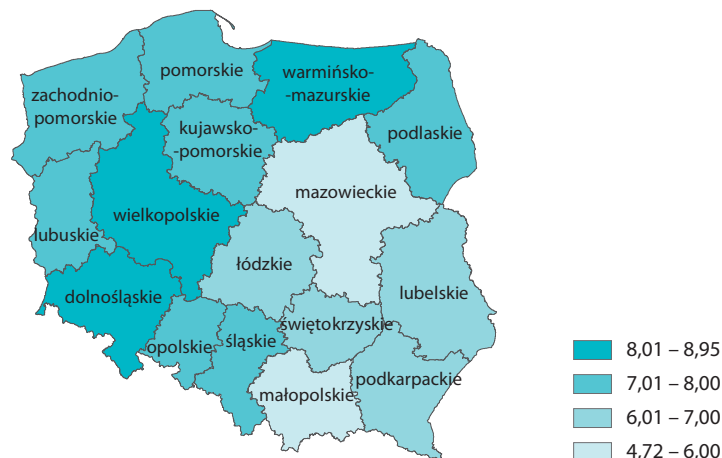
W przypadku liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia widoczne jest znaczne wewnętrzne zróżnicowanie województwa. W 2017 r. najwięcej osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia (w przeliczeniu na 1000 osób zatrudnionych badanej zbiorowości) zanotowano w powiecie gołdapskim (169), oleckim (163) i nowomiejskim (116). Najrzadziej pracownicy spotykali się w pracy z zagrożeniami w powiatach: lidzbarskim (9), węgorzewskim (17) i mragowskim (20).

Wypadki przy pracy i choroby zawodowe

Accidents at work and occupational diseases

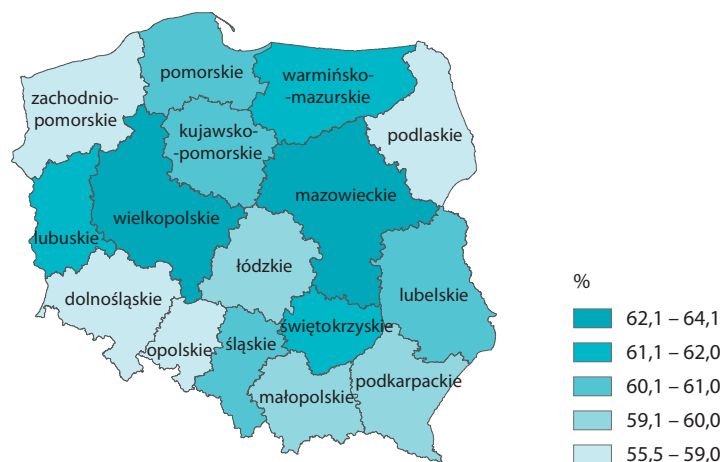
Bezpieczeństwo na stanowisku pracy określić można również poprzez analizę liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy. Warmińsko-mazurskie jest jednym z obszarów kraju o najwyższym wskaźniku wypadkowości, mierzonym liczbą poszkodowanych w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących. W 2017 r. na każdy 1000 pracujących przypadało ponad 8 osób, które uległy wypadkom – więcej było tylko w dolnośląskim. Sytuacja taka utrzymuje się w ostatnich latach.

Mapa 28. Poszkodowani w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących według województw w 2017 r.
 Map 28. Persons injured in accidents at work per 1000 employed persons by voivodships in 2017

Ponad 60% wypadków spowodowanych było nieprawidłowym zachowaniem pracownika (5 lokata w Polsce, wśród województw o wyższym odsetku tego typu wypadków).

Mapa 29. Udział wypadków spowodowanych nieprawidłowym zachowaniem pracownika według województw w 2017 r.
 Map 29. Share of accidents at work caused by incorrect employee action by voivodships in 2017

W badanym okresie występowanie wypadków śmiertelnych w województwie warmińsko-mazurskim nie było częste (11 osób uległo takim wypadkom w 2017 r.), jednak w porównaniu z pozostałymi województwami wskaźnik wypadków śmiertelnych na 100 tys. pracujących był stosunkowo wysoki (niemal 3 osoby na 100 tys. pracujących). Wyższy wskaźnik zanotowano jedynie w opolskim i podlaskim.

Mapa 30. Poszkodowani w wypadkach śmiertelnych na 100 tys. pracujących według województw w 2017 r.
Map 30. Persons injured in occupational fatal accidents per 100 thous. employed persons by voivodships in 2017

Stosunkowo więcej niż przeciętnie w kraju zanotowano również chorób zawodowych (36 przypadków w przeliczeniu na 100 tys. zatrudnionych). Więcej było tylko w województwie podlaskim i świętokrzyskim.

Mapa 31. Choroby zawodowe na 100 tys. zatrudnionych według województw w 2017 r.
Map 31. Occupational diseases per 100 thous. employed persons by voivodships in 2017

W 2017 r. stwierdzono w województwie warmińsko-mazurskim 106 przypadków chorób zawodowych, z tego u 80 osób rozpoznano choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa, a u 10 – przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy. Od 2015 r. liczba przypadków chorób zawodowych spada, jednak trzy ostatnie lata to okres nasilonego ich występowania.

Rozdział VII

Chapter VII

Bezrobocie rejestrowane

Registered unemployment

Występowanie wysokiego bezrobocia jest od lat jednym z głównym problemów województwa. Rzutuje ono zarówno na sytuację gospodarczą, jak i społeczną w regionie. Jest przy tym zróżnicowane przestrzennie – zarówno w porównaniu z pozostałymi obszarami kraju, jak i wewnątrz województwa – w powiatach i gminach.

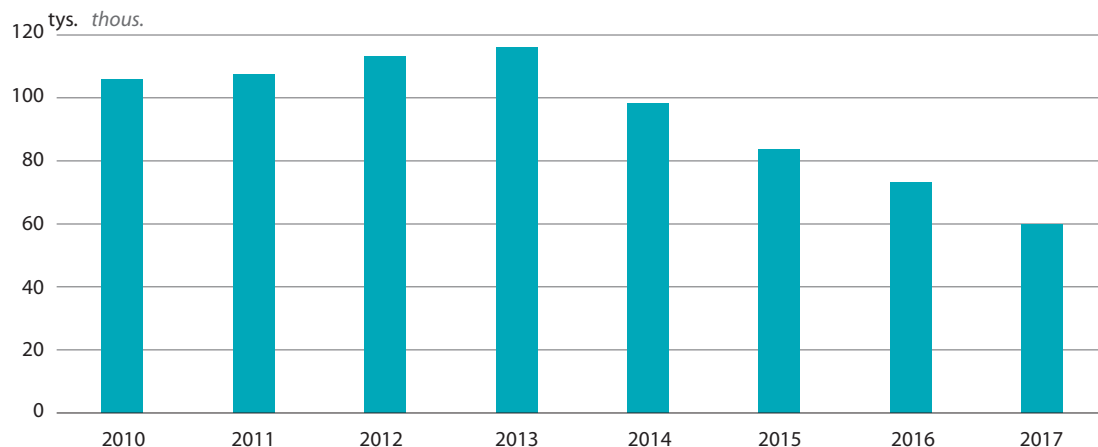
Bezrobocie w województwie

Unemployment in voivodship

W województwie warmińsko-mazurskim lata 2016 i 2017 to okres znacznego zmniejszenia rozmiarów bezrobocia rejestrowanego. W 2017 r. poziom bezrobocia był najniższy od momentu powstania województwa. Po wyraźnym okresie trudności na rynku pracy przed 2013 r., kolejne lata przyniosły wyraźny spadek bezrobocia.

Wykres 19. Liczba bezrobotnych w latach 2010–2017 Stan w dniu 31 XII

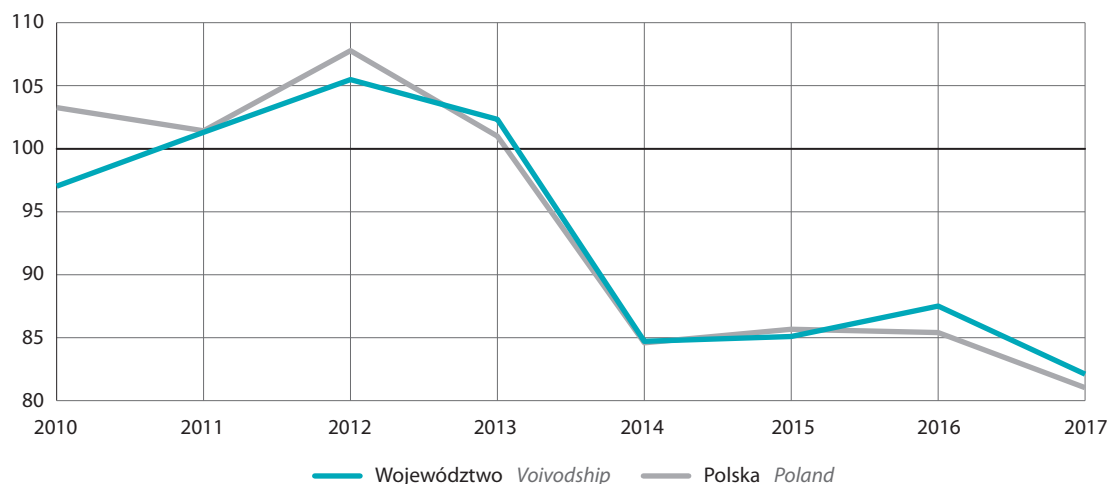
Chart 19. Number of unemployed persons in years 2010–2017
As of 31 XII

Tak duży spadek bezrobocia w badanym okresie widoczny był w całym kraju. Dynamika zmian liczby bezrobotnych w województwie w ostatnich latach była trochę mniejsza od ogólnokrajowej, co oznacza nieco szybszy spadek bezrobocia w kraju.

Wykres 20. Dynamika zmian liczby bezrobotnych w województwie i w Polsce w latach 2010–2017 (rok poprzedni=100)

Chart 20. Dynamic of changes of number of unemployed persons in voivodship and Poland in years 2010–2017 (previous year = 100)

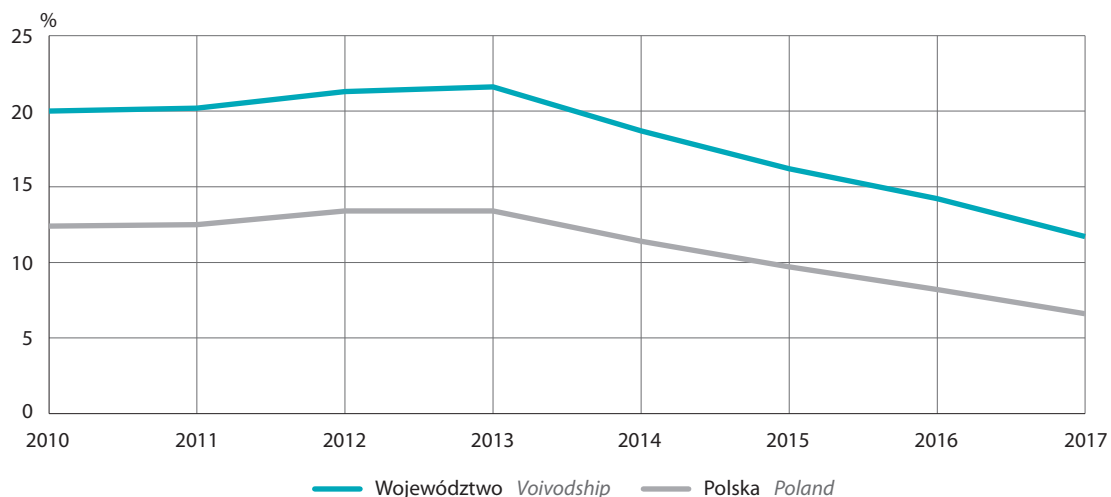
Cztery ostatnie lata to również okres, w którym liczba osób wyrejestrowanych z rejestrów powiatowych urzędów pracy znacznie przewyższyła liczbę osób nowozarejestrowanych. Od 2012 r. widoczny był również stały przyrost liczby zgłoszonych w ciągu roku ofert pracy dla osób bezrobotnych, jednak pod koniec badanego okresu przyrosty były coraz mniejsze.

Zauważalny jest też spadek stopy bezrobocia rejestrowanego, jednak nadal jest to najwyższa stopa bezrobocia w kraju (taka sytuacja utrzymuje się od początku istnienia województwa). W 2017 r. stopa wyniosła 11,7%, co oznacza, iż prawie co dziewiąty mieszkaniec województwa aktywny zawodowo nie otrzymywał dochodów z pracy (w kraju – co piętnasty; stopa bezrobocia była równa 6,6%).

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO – udział bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo (bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego).

**Wykres 21. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie i w Polsce w latach 2010–2017
Stan w dniu 31 XII**

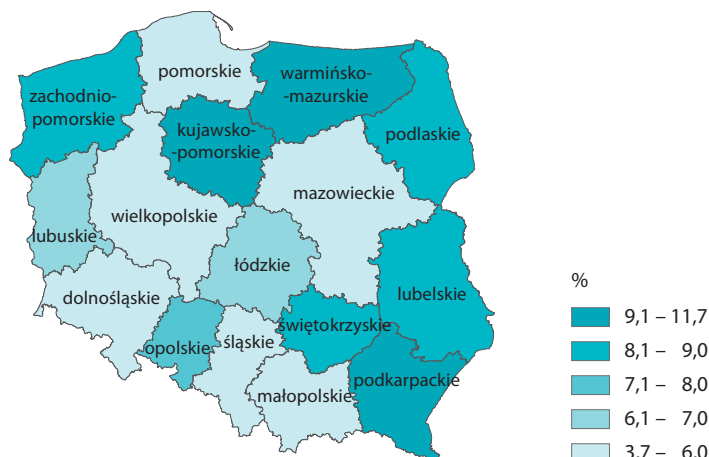
Chart 21. Registered unemployment rate in voivodship and Poland in years 2010–2017
As of 31 XII

Warmińsko-mazurskie było w 2017 r. jedynym województwem, w którym stopa bezrobocia przekroczyła 10%. Bliskie tej granicy były województwa kujawsko-pomorskie i podkarpackie. Najniższa stopa bezrobocia od lat notowana jest w województwie wielkopolskim (w 2017 r. prawie trzykrotnie niższa niż w warmińsko-mazurskim). Niski poziom stopy bezrobocia zanotowano też w śląskim, małopolskim, pomorskim, mazowieckim i dolnośląskim.

**Mapa 32. Stopa bezrobocia rejestrowanego według województw w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII**

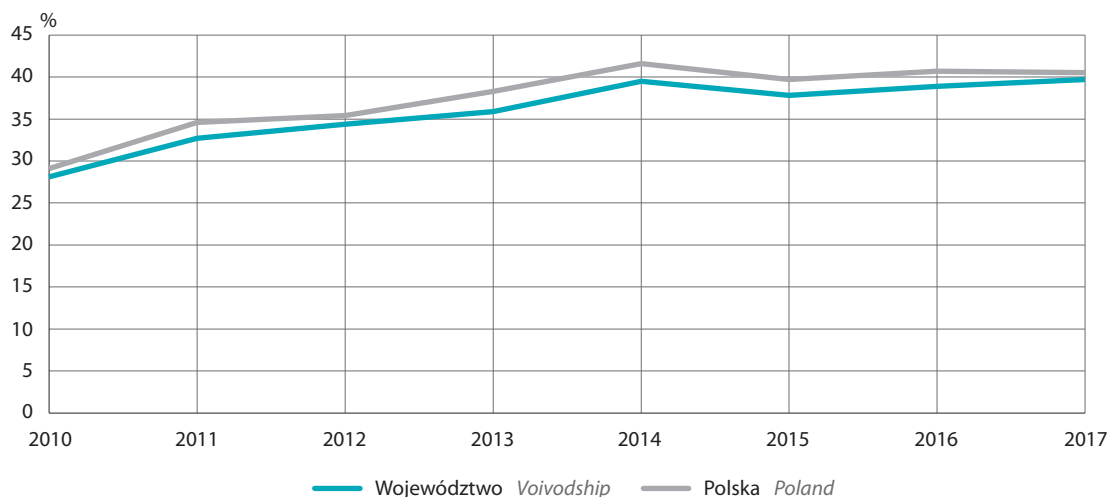
Map 32. Registered unemployment rate by voivodships in 2017
As of 31 XII

Zjawiskiem widocznym zarówno w województwie, jak i w kraju, jest wzrostowa tendencja odsetka osób bezrobotnych, które pozostają bez pracy dłużej niż 1 rok. W 2017 r. odsetek ten wyniósł w województwie 39,7% (w kraju nieco więcej – 40,5%). Oznacza to, iż prawie 40% bezrobotnych ponad rok bezskutecznie poszukuje pracy.

Wykres 22. Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w latach 2010–2017 Stan w dniu 31 XII

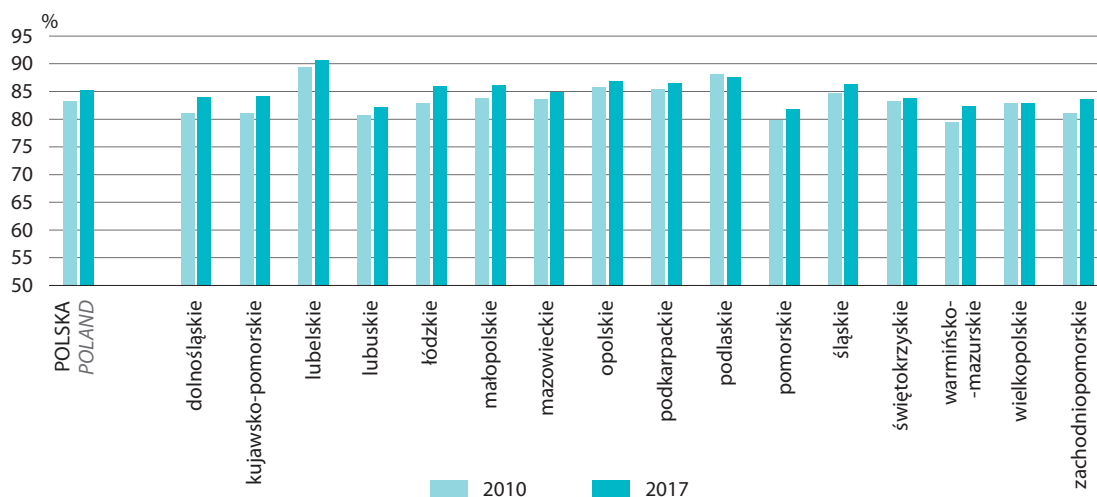
Chart 22. Registered unemployed persons stayed in unemployment longer than 1 year in years 2010–2017 As of 31 XII

Zasiłek dla bezrobotnych jest najczęstszą formą pomocy osobom, które utraciły pracę. Do 2014 r. odsetek osób upoważnionych do jego otrzymywania zmniejszał się, w ostatnich trzech latach ustabilizował się na poziomie prawie 18%, czyli bez prawa do zasiłku było ponad 82% bezrobotnych. W porównaniu z pozostałymi województwami, odsetek ten był jednym z najniższych (nieznacznie niższy był tylko w pomorskim i lubuskim). Średnio w Polsce wsparcie finansowe nie przysługiwało 85,2% bezrobotnych.

Wykres 23. Bezrobotni bez prawa do zasiłku w województwach i w kraju w latach 2010 i 2017 Stan w dniu 31 XII

Chart 23. Unemployed persons without benefit rights in voivodships and Poland in years 2010 and 2017 As of 31 XII

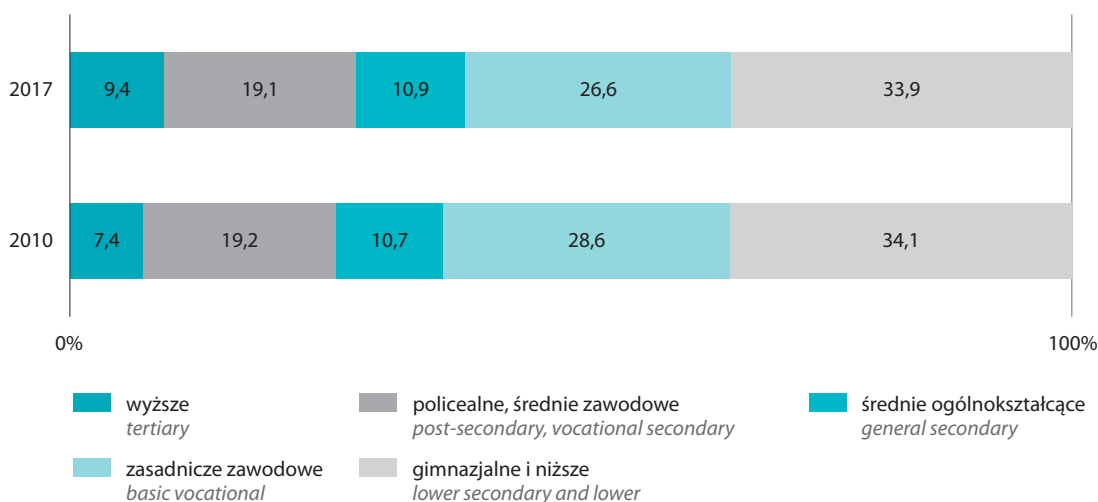

Struktura bezrobocia według płci wskazuje na przewagę liczebności kobiet w populacji bezrobotnych. W 2017 r. odsetek kobiet nie posiadających pracy wyniósł 56,4%. Po 2013 r. widoczny był jego powolny przyrost. Taka sama sytuacja miała miejsce w kraju.

Poziom wykształcenia bezrobotnych jest jednym z czynników wpływających na ich sytuację na rynku pracy. W 2017 r. aż 60,5% pozostających bez pracy to osoby najniżej wykształcone – posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe i niższe. Od początku obserwowanego okresu widoczne jest jednak stałe zmniejszanie się odsetka bezrobotnych z najniższym wykształceniem, natomiast coraz częstsze staje się bezrobocie osób z wykształceniem wyższym. W 2010 r. stanowili oni 7,4% bezrobotnych, podczas gdy w 2017 r. – 9,4%. Odsetek bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz średnim ogólnokształcącym w badanym okresie utrzymywał się na zbliżonym poziomie.

Wykres 24. Bezrobotni według poziomu wykształcenia w latach 2010 i 2017 Stan w dniu 31 XII

Chart 24. Unemployed persons by level of education in years 2010 and 2017
As of 31 XII

Bezrobocie w coraz większym stopniu dotyka osoby najstarsze (i to zarówno w województwie, jak i w kraju). W warmińsko-mazurskim w badanym okresie zanotowano stały wzrost odsetka bezrobotnych, którzy ukończyli 55 lat i więcej – w 2017 r. wyniósł 18,6% i był dwukrotnie wyższy niż w 2010 r. W 2017 r. w powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było 11,2 tys. takich osób. Ponad 65% osób z najstarszej grupy pozostających bez pracy to długotrwale bezrobotni.

Coraz mniej jest natomiast bezrobotnych najmłodszych, do 24 roku życia – nastąpił spadek ich udziału w populacji bezrobotnych z 21,7% w 2010 r. do 12,7% w 2017 r. Niemal 39% bezrobotnych młodych nigdzie wcześniej nie pracowało, nie miało żadnego stażu pracy. Więcej niż jedna trzecia pozostawała długotrwale bez pracy.

Wśród wszystkich osób pozostających bez pracy jedną czwartą w 2017 r. stanowili bezrobotni z krótkim stażem pracy (1–5 lat). Na drugim miejscu były osoby pracujące krócej niż rok. Osoby nie posiadające żadnego stażu pracy znalazły się dopiero na piątym miejscu, za bezrobotnymi, którzy przepracowali 5–10 i 10–20 lat.

W powiatowych urzędach pracy na koniec 2017 r. zarejestrowanych było ponad 4,1 tys. niepełnosprawnych osób bezrobotnych. Przez ostatnie lata widoczny jest nieznaczny przyrost ich udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych (z 5,0% w 2010 r. do 6,9% w 2017 r.). Dokładnie 80% nie posiadało prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Liczba ofert pracy dostępnych dla bezrobotnych w ciągu 2017 r. była o 6,3% wyższa niż rok wcześniej (największy przyrost zanotowano w 2014 r. – 18,8%). Osobom bez pracy w województwie zaoferowano 64,1 tys. stanowisk, z których 3,0% przeznaczonych było dla osób niepełnosprawnych.

W 2017 r. ponad połowę bezrobotnych stanowili mieszkańcy wsi, mimo że na terenach tych mieszkało nieco ponad 41% ludności. Większy odsetek bezrobotnych na wsi zanotowano w czterech województwach, a warmińsko-mazurskie plasowało się powyżej średniej dla kraju.

Bezrobocie w powiatach i gminach

Unemployment in powiats and gminas

Poprawa na rynku pracy widoczna jest także wewnątrz województwa, jednakże nadal największym problemem jest wysokie, utrzymujące się bezrobocie w północnych powiatach, położonych w bezpośrednim sąsiedztwie granicy państwa z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej (braniewski, bartoszycki, węgorzewski, kętrzyński). W nich stopa bezrobocia w 2017 r. przekroczyła 18% (w braniewskim i bartoszyckim – 20%).

Mapa 33. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

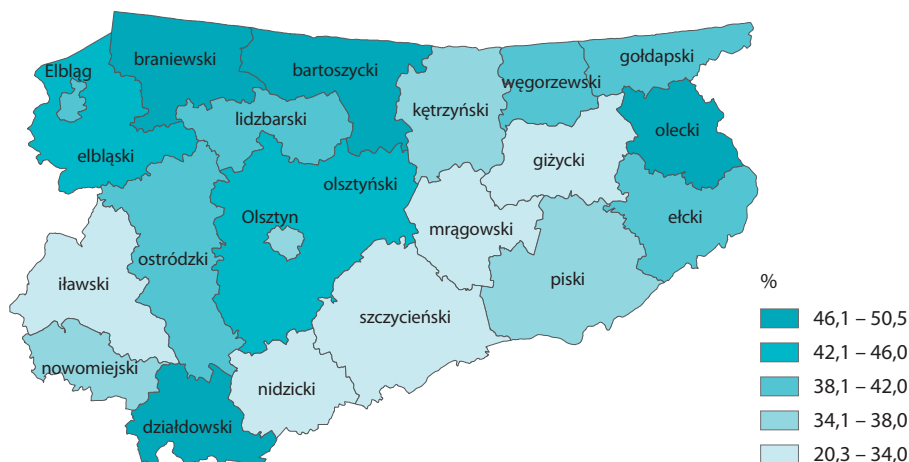
Map 33. Registered unemployment rate by powiats in 2017
As of 31 XII

Z analizy przestrzennego rozmieszczenia zjawisk społeczno-gospodarczych wynika, iż na terenach, gdzie poziom bezrobocia był wysoki, funkcjonowało mniej podmiotów gospodarczych, więcej osób wymeldowało się na stałe niż zameldowało, a także więcej osób (w tym w wieku produkcyjnym) korzystało ze wsparcia pomocy społecznej. Dodatkowo przy północnej granicy województwa zauważalny był wysoki udział osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok.

Mapa 34. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok według powiatów w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Map 34. Share of unemployed persons stayed in unemployment longer than 1 year by powiats in 2017 As of 31 XII

Zjawisko bezrobocia w poszczególnych powiatach i gminach województwa ma często bardzo odmienny charakter. Wskaźniki pozwalające na charakterystykę różnych aspektów bezrobocia rzadko mają wartości skupione wokół przeciętnej wartości dla województwa. Oznacza to znaczne zróżnicowanie przestrzenne zjawiska. Poniżej przedstawiono przykłady gmin o najwyższej i najniższej wartości wybranych wskaźników charakteryzujących bezrobocie (za 2017 r.) oraz, dla pełnego obrazu, przytoczono wartości przeciętne dla województwa:

- a) udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym (w %)
Lelkowo	18,2
Górowo Iławeckie (gmina wiejska)	16,3
Wilczęta	15,2
Rychliki	14,8
Sępól	14,4
Braniewo (gmina wiejska)	13,5
Bartoszyce (gmina wiejska)	13,1
...	
województwo	6,7
...	
Zalewo	3,4
Janowiec Kościelny	3,3
Iława (gmina wiejska)	2,9
Kisielice	2,8
Iława (gmina miejska)	2,7
Lubawa (gmina miejska)	2,0
Lubawa (gmina wiejska)	1,3
- b) zmiana udziału bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do 2010 r. (w p. proc.)
Orzysz	-11,9
Świątajno (p. szczygieński)	-11,6
Biała Piska	-10,3
Rozogi	-10,1
Dźwierzuty	-9,6

	Jedwabno	-9,4
	Szczytno (gmina wiejska)	-9,1
	...	
	województwo	-4,4
	...	
	Zalewo	-2,3
	Dobre Miasto	-2,1
	Dywity	-2,0
	Pieniężno	-1,7
	Iłowo-Osada	-1,3
	Jeziorany	-1,2
	Olsztyn	-1,1
c)	udział bezrobotnych kobiet (w %)	
	Kurzętnik	69,5
	Zalewo	68,9
	Miłki	68,7
	Lubawa (gmina wiejska)	67,8
	Nowe Miasto Lubawskie (gmina wiejska)	67,6
	Działdowo (gmina wiejska)	66,2
	Iława (gmina wiejska)	66,0
	...	
	województwo	56,4
	...	
	Dobre Miasto	49,9
	Mrągowo (gmina wiejska)	49,5
	Wieliczki	49,4
	Sorkwity	49,4
	Kętrzyn (gmina miejska)	48,8
	Mrągowo (gmina miejska)	45,9
	Mikołajki	41,4
d)	udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku (w %)	
	Dubeninki	89,9
	Rychliki	89,4
	Lelkowo	89,1
	Budry	88,5
	Braniewo (gmina wiejska)	87,7
	Korsze	87,4
	Miłki	87,3
	...	
	województwo	82,3
	...	
	Pasym	73,7
	Stawiguda	73,5
	Gietrzwałd	73,3
	Grodziczno	72,8
	Szczytno (gmina wiejska)	72,4
	Ostróda (gmina miejska)	72,4
	Ruciane-Nida	64,3
e)	udział bezrobotnych w wieku do 25 roku życia (w %)	
	Janowo	27,1
	Lubawa (gmina miejska)	24,2

Zalewo	20,9
Iława (gmina wiejska)	20,6
Prostki	19,6
Ełk (gmina wiejska)	19,5
Giżycko (gmina wiejska)	18,9
...	
województwo	12,7
...	
Gietrzwałd	9,3
Olsztyn	9,2
Dąbrówno	9,1
Mikołajki	8,9
Dywity	8,5
Kętrzyn (gmina miejska)	7,4
Stawiguda	7,4
f) udział bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej (w %)	
Banie Mazurskie	28,0
Mikołajki	26,9
Ryn	24,8
Dubeninki	24,7
Mrażowo (gmina miejska)	23,6
Dąbrówno	23,2
Lidzbark Warmiński (gmina wiejska)	22,9
...	
województwo	18,6
...	
Płońnica	12,6
Młynary	12,0
Iłowo-Osada	12,0
Markusy	11,6
Kurzętnik	11,2
Rybno	11,0
Janowo	8,5
g) udział bezrobotnych z wyższym wykształceniem (w %)	
Stawiguda	25,5
Olsztyn	25,3
Dywity	24,8
Iława (gmina miejska)	19,4
Jonkowo	15,0
Kętrzyn (gmina miejska)	14,6
Elbląg	13,5
...	
województwo	9,4
...	
Dąbrówno	2,9
Korsze	2,9
Grunwald	2,6
Płoskinia	2,2
Rychliki	1,9
Janowo	1,7
Banie Mazurskie	1,4

h)	udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (w %)	
	Dąbrówno	51,8
	Wilczęta	50,0
	Grunwald	49,9
	Kalinowo	48,0
	Kowale Oleckie	47,9
	Działdowo (gmina wiejska)	47,8
	Stare Juchy	47,5
	...	
	województwo	33,9
	...	
	Kurzętnik	24,9
	Olsztyn	24,9
	Nowe Miasto Lubawskie (gmina miejska)	24,6
	Działdowo (gmina miejska)	23,4
	Bartoszyce (gmina miejska)	23,3
	Lidzbark Warmiński (gmina miejska)	21,5
	Iława (gmina miejska)	18,9
i)	udział bezrobotnych bez stażu pracy (w %)	
	Wilczęta	23,6
	Stare Juchy	22,3
	Prostki	22,1
	Wydminy	21,6
	Płoskinia	21,5
	Markusy	21,0
	Miłki	20,9
	...	
	województwo	12,9
	...	
	Gietrzwałd	8,9
	Miłomłyn	8,6
	Iława (gmina wiejska)	8,4
	Nowe Miasto Lubawskie (gmina wiejska)	8,4
	Ostróda (gmina miejska)	7,8
	Kętrzyn (gmina miejska)	7,0
	Ruciane-Nida	6,7
j)	udział bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok (w %)	
	Rychliki	56,9
	Działdowo (gmina wiejska)	55,7
	Lidzbark	55,1
	Budry	55,1
	Wilczęta	54,1
	Miłakowo	53,0
	Płońnica	52,1
	...	
	województwo	39,7
	...	
	Ruciane-Nida	21,9
	Piecki	20,4
	Kisielice	20,4
	Lubawa (gmina miejska)	18,8
	Iława (gmina miejska)	13,1

Iława (gmina wiejska)	13,0
Lubawa (gmina wiejska)	8,9

Jak widać rozpiętość przytoczonych wartości wskaźników daje obraz nasilenia i różnorodności zjawiska bezrobocia. Bardziej wyrównana była sytuacja, jeśli się weźmie od uwagę odsetek bezrobotnych bez stażu pracy, odsetek bezrobotnych w wieku do 25 roku życia czy w wieku 55 lat i więcej. Większe różnice między gminami były widoczne w przypadku odsetka bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok czy z wykształceniem gimnazjalnym i niższym.

Charakterystyka powyższych wskaźników pozwala na wskazanie gmin, w których sytuacja na rynku pracy jest znacznie lepsza niż w innych. Mniejszy udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym zanotowano w gminach miejskiej i wiejskiej Lubawie, miejskiej i wiejskiej Iławie, Kisielicach, Janowcu Kościelnym i Zalewie. W obu Iławach i Lubawach oraz w Kisielicach zanotowano też jeden z najniższych udziałów bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż rok, co oznacza, że szybciej tam można znaleźć pracę. Z kolei wysoki udział bezrobotnych w 2017 r. widoczny był w gminach: Lelkowo, Górowo Iławeckie (wiejskiej), Wilczęta, Rychliki, Sępólno, Braniewo (wiejskiej) czy Bartoszyce (wiejskiej).

Analiza zmiany udziału bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w porównaniu z 2010 r., czyli początkiem badanego okresu, pokazuje, iż we wszystkich gminach nastąpił jego spadek, więc można wnioskować o zmniejszeniu rozmiarów bezrobocia w każdej gminie województwa warmińsko-mazurskiego. Największy spadek zanotowano w gminach: Orzysz, Świętajno (powiat szczycieński), Biała Piska, Rozogi, Dźwierzuty, Jedwabno czy Szczytno (wiejskiej). Najmniejszy spadek udziału bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym widoczny był w Olsztynie, a także gminach: Jeziorany, Iłowo-Osada, Pieniężno, Dywity, Dobre Miasto czy Zalewo.

W niniejszej części opracowania zostały zamieszczone przykłady gmin czy wybrane wskaźniki dla gmin i powiatów. Dla osób bliżej zainteresowanych zróżnicowaniem zjawiska bezrobocia w powiatach i gminach przygotowany został tabelaryczny załącznik z danymi dotyczącymi liczby bezrobotnych według podstawowych cech, tj. płeć, grupy wieku, poziom wykształcenia, staż pracy i czas pozostawania bez pracy, umieszczony w wersji elektronicznej (plik Excel) na stronie internetowej urzędu (olsztyn.stat.gov.pl).

Uwagi metodologiczne

Źródła i zakres danych

1. Prezentowane w publikacji dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą całej gospodarki narodowej.
2. Dane prezentuje się:
 - 1) w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007) opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2, wprowadzonej z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004;
 - 2) według sektorów własności:
 - a) sektor publiczny – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
 - b) sektor prywatny – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.
3. Dane prezentowane dla województw, podregionów, powiatów i gmin odpowiadają odpowiednio poziomowi 2, 3, 4 oraz 5 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r.) z późniejszymi zmianami. NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz. U. Nr 214, poz. 1573) z późniejszymi zmianami.
4. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej.
5. Przez podmioty gospodarki narodowej rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
6. Pod pojęciem podmiotów gospodarczych rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą, tj. produkcyjną i usługową, na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.
7. Dane w podziale według sekcji i działów PKD oraz w podziale terytorialnym opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.
8. Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.
9. Dane prezentuje się także przy wykorzystaniu Klasyfikacji Zawodów i Specjalności (KZIS), opracowanej na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08), wprowadzonej z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. poz. 1145) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.
10. Informacje w podziale według województw, powiatów i gmin oraz w podziale na miasta i wieś podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

11. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach. Wskaźniki dynamiki w przypadku zmian metodycznych obliczono w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.
12. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.
13. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Głównego Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
14. Szczegółowe wyjaśnienia metodyczne dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki znajdują się w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” GUS.
15. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych. Skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw przedstawia się następująco:

skrót	pełna nazwa sekcji PKD
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle#
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

Informacje uzyskano na podstawie sprawozdawczości GUS oraz danych Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi i Powiatowych Urzędów Pracy.

Aktywność ekonomiczna ludności: ankiety GUS – ZD i ZG, szacunki demograficzne ludności.

Pracujący: sprawozdania GUS: Z-03, Z-06, wtórne wykorzystanie danych z DG-1, wtórne wykorzystanie danych z SP-3, informacje o pracujących w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego (dane MON i MSW), wtórne wykorzystanie informacji o liczbie duchownych różnych wyznań; szacunki GUS dotyczące: pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych, zatrudnionych w organizacjach członkowskich, fundacjach, stowarzyszeniach, samorządach gospodarczych, organizacjach pracodawców, partiach politycznych i innych organizacjach społecznych; pracujących w jednostkach prowadzących działalność gospodarczą o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w „szarej gospodarce”.

Przyjęcia do pracy i zwolnienia z pracy: sprawozdania GUS – Z-06.

Popyt na pracę: sprawozdania GUS – Z-05.

Wynagrodzenia: dane Ministerstwa Finansów z Systemu Informacji Podatkowych – Baza danych o podatnikach podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT). Wtórne wykorzystanie danych ze sprawozdań GUS: Z-03, Z-06, DG-1, SP-3, wykorzystanie danych ZUS z KSI ZUS – Centralny Rejestr Ubezpieczonych, KSI ZUS – Centralny Rejestr Płatników Składek; szacunki wynagrodzeń zatrudnionych w podmiotach prowadzących działalność gospodarczą o liczbie pracujących do 9 osób oraz w organizacjach członkowskich – fundacjach, stowarzyszeniach, samorządach gospodarczych, organizacjach pracodawców, partiach politycznych, związkach zawodowych i innych organizacjach społecznych; wykorzystanie zbiorów zagregowanych danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Struktura wynagrodzeń: sprawozdanie GUS – Z-12.

Czas pracy: sprawozdania GUS – Z-06.

Warunki pracy: sprawozdania GUS – Z-KW Statystyczna karta wypadku, Z-10, dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi, informacje z systemu informacyjnego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o liczbie i kosztach rent wypadkowych, zasiłków chorobowych wypadkowych

i świadczeń rehabilitacyjnych wypadkowych; informacje dotyczące działalności Państwowej Inspekcji Pracy o liczbie skontrolowanych zakładów, liczbie kontroli i wydanych decyzjach.

Bezrobocie rejestrowane: sprawozdania GUS – MPiPS-01 wraz z załącznikami, MPiPS-02, dane z rejestrów Powiatowych Urzędów Pracy.

Objaśnienia podstawowych pojęć

1. Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami wylosowanych gospodarstw domowych.

Podstawowe kryterium podziału na aktywnych i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do aktywnych zawodowo zaliczono osoby w wieku 15 lat lub więcej uznane za pracujące lub bezrobotne.

Do **pracujących** zaliczono osoby w wieku 15 lat i więcej, które w badanym tygodniu:

- 1) wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- 2) miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy oraz od 2006 r. powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki: w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy, były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono również osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

2. Dane o **pracujących** (opracowane na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków) dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód.

Dane zaprezentowane w publikacji podano przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania osób w głównym miejscu pracy.

Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin),

- b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin); z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce, podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
 - 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
 - 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych, innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną i spółdzielni kółek rolniczych);
 - 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.
3. Bilans **czasu pracy** oznacza badanie wykorzystania zasobów czasu pracy w podziale na czas przepracowany i nieprzepracowany oraz według poszczególnych elementów czasu przepracowanego i nieprzepracowanego. W informacjach statystycznych podaje się bilans nominalnego czasu pracy.
4. Informacje o ruchu zatrudnionych dotyczą pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.
- Współczynnik przyjęć (zwolnień)** obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o liczbę osób powracających do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o liczbę osób, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.
5. **Popyt na pracę** jest to liczba miejsc pracy, które oferuje gospodarka w określonych warunkach społeczno-ekonomicznych. Przez popyt na pracę rozumie się zagospodarowane miejsca pracy, określane aktualną liczbą pracujących oraz wolne miejsca pracy.
- Wolne miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych, bądź nowo utworzone.
- Nowo utworzone miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.
- Zlikwidowane miejsca pracy** to miejsca pracy utracone w wyniku zmian organizacyjnych lub zmiany profilu działalności.
6. **Przeciętne wynagrodzenia** przypadające na 1 zatrudnionego obliczono, przyjmując:
- 1) wynagrodzenia osobowe bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą;
 - 2) wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach;
 - 3) dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej;
 - 4) honoraria wypłacane niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę.
7. Dane o wynagrodzeniach podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.
8. Dane o **wysokości wynagrodzeń brutto za październik 2016 r.** opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2016 r.; obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Dane dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych, którzy przepracowali cały miesiąc październik.
9. **Warunki pracy** jest to zespół czynników występujących w środowisku pracy wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy. Na środowisko pracy składają się: czynniki fizyczne (np. oświetlenie, hałas, mikroklimat), chemiczne (np. substancje toksyczne) oraz biologiczne (np. bakterie), występujące na obszarze miejsca pracy (np. w hali fabrycznej, na stanowisku pracy), jak i na obszarze otaczającym zakład pracy.

10. Informacje o **wypadkach przy pracy** obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.
Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.
Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowania.
11. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. z 2016 poz. 645, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.
Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź, jeśli jest to osoba niepełnosprawna, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nie uczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.
12. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek udziału liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Methodological notes

Sources and range of data

1. Data presented in publication, unless otherwise indicated, concern the entire national economy.
2. Data are presented:
 - 1) according to the Polish Classification of Activities – PKD 2007, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments to replace the formerly applied PKD 2004;
 - 2) according to ownership sectors:
 - a) public sector – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,
 - b) private sector – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.
3. Data presented for voivodships, powiats and gminas correspond to levels 2, 4 and 5 of the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS), compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in countries of the European Union. NTS valid since 1 I 2008 was introduced by the decree of the Council of Ministers, dated 14 XI 2007 (Journal of Laws No. 214, item 1573) with later amendments.
4. Data – unless otherwise indicated – are compiled in accordance with the respective organisational status of units of the national economy.
5. The term entities of the national economy is understood as legal entities, i.e. legal persons, organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.
6. The term economic entities is understood as entities conducting economic activity (production and services) on their own-account in order to earn a profit.
7. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions, by institutional sectors as well as according to administrative division, are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.
8. In the enterprise (entity) method, the entire organisational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.
9. Data are also presented according to the Occupations and Specializations Classification (KZiS), compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (Journal of Laws item 1145) replacing the classification valid until 31 XII 2014.
10. Information by voivodship, powiat and gmina as well as by urban and rural area – unless otherwise indicated – is presented according to administrative division in a given period. The term urban area is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while a rural area is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.
11. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables. Indices – in case of methodological

changes, are calculated in comparable conditions. Single base indices are calculated using the chain-base index method.

12. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".
13. Statistical information originating from sources other than Statistics Poland is indicated in the appropriate note.
14. Detailed methodological explanations concerning particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series "Zeszyty metodyczne i klasyfikacje" ("Methodologies and classifications").
15. The names of some classification levels used in the publication have been abbreviated. Abbreviated names were marked with „Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

abbreviation	full name of NACE section
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities

Statistical information are obtained on the basis of conducted surveys of Statistics Poland (SP) and data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź and Powiat Labour Offices.

Economic activity of the population: SP questionnaires – ZD and ZG, demographic estimates of the population.

Employed persons: SP reports: Z-03, Z-06, secondary use of data from DG-1, secondary use of data from SP-3, data about persons employed in the budgetary entities conducting activity within the range of national defence and public safety derive from the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration, secondary use of data on the clergy; SP estimates concern: employed in employed on private farms in agriculture, persons employed in foundations, associations, political parties, trade unions, organizations of employers and economic and professional self-governments; estimates of persons employed in entities conducting economic activity employing up to 9 persons and employed in „grey economy”.

Labour turnover: SP report – Z-06.

Demand for labour: SP report – Z-05.

Gross wages and salaries: data of Ministry of Finance from Tax Information System – Database about Database of taxpayers of personal income tax (PIT). Secondary use of data from SP reports: Z-03, Z-06, DG-1, SP-3, use of data from Polish Social Insurance Institution (ZUS) from KSI ZUS – Central Register of Insured, KSI ZUS – Central Register of Insurance Premium Payers; estimates of wages and salaries of persons employed in entities conducting economic activity employing up to 9 persons and in member organizations – foundations, associations, economic self-governments, employers’ organizations, political parties, trade unions and other social organizations; using the aggregate data of ZUS.

Structure of earnings: SP report – Z-12.

Work time: SP report – Z-06.

Working conditions: SP reports – Z-KW Statistic accident card, Z-10, data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź, information from Polish Social Insurance Institution information system and The Agricultural Social Insurance Fund (KRUS) about information on the number and cost of accidental benefits, accidental sickness benefits and accident-related rehabilitation services; information on the activities of the National Labor Inspectorate about the number of inspected establishments, the number of inspections and decisions issued.

Registered unemployment: SP reports – MPiPS-01 with attachments, MPiPS-02, data from Powiat Labour Offices registers.

Explanation of basic definitions

1. Data on **economic activity** of the population aged 15 and more were compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis. The survey covers persons being members of households in dwellings selected on a random basis.

The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons aged 15 and more.

Employed persons are persons aged 15 and more who during the reference week:

- 1) performed for at least one hour any work generating pay or income, i.e. were employed as employees, worked on their own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture, assisted (without pay) in work on family agricultural farm or in conducting family economic activity outside agriculture,
- 2) had work but did not perform it:
 - due to sickness, maternity leave, parental leave or vacation,
 - due to other reasons, but the break in employment did not exceed 3 months, exceeded 3 months, but these persons worked as employees and during that period received at least 50% of the hitherto remuneration (since 2006).

Unemployed persons are persons aged 15–74, who simultaneously fulfilled three conditions: within the reference week were not employed, within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work, were available for work within a 2-week period following the reference week. The unemployed also include persons who found work and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.

Economically inactive persons are persons aged 15 and more who are not classified as employed or unemployed.

The activity rate is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The employment rate is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The unemployment rate calculated as the share of unemployed (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

2. Data regarding employed persons (compiled on the basis of reports as well as estimates) concern persons performing work providing earnings or income.

Data included in the publication are presented according to the principle of counting each person only once in his/her main workplace.

Among the employed are included:

- 1) employees hired on the basis of employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers),
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g. persons practicing learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);

- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis, as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.
3. **The balance of working time** means the study of the use of working time resources broken down into worked time and not worked time and according to individual elements of time worked and not worked. In statistical information, the balance of nominal working time is given.
4. Information regarding **labour turnover** concerns full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary employees. These data concern the number of hires and the number of terminations and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during the surveyed year to the number of full-time employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

5. **Demand for labour** is the number of vacancies offered by economy in particular social and economic conditions. Demand for labour is understood as occupied jobs, determined by the current number of the employed or vacancies.

Vacancies are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones.

Newly created jobs are jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Liquidated jobs – jobs lost in the course of organizational changes, limiting or changing business profile.

6. **The average monthly (nominal) wages and salaries** per paid employee were calculated assuming:
 - 1) personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
 - 2) payments from profit and balance surplus in cooperatives,
 - 3) annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
 - 4) fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract;
7. Data regarding wages and salaries are given in gross terms, i.e., including deductions for personal income taxes and since 1999 also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employee.
8. Data regarding **total gross wages and salaries for October 2016** were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2016; concerns economic entities employing more than 9 persons. Data concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, who received wages and salaries for the whole month October.
9. **Working conditions** means a group of factors occurring in the work environment, arising from the work process, as well as factors associated with the performance of work. Work environment factors include: physical (e.g. lighting, noise, microclimate), chemical (e.g., toxic substances) and biological (e.g. bacteria) factors occurring in the work area (e.g. on the shop floor, at a workstation) as well as in the area surrounding the work place.
10. Information regarding **accidents at work** includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defense and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) are related only to these accidents, for which a one-off compensations were granted in a given year.

11. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 645, with later amendments), are classified as unemployed.

An unemployed person is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

12. **The registered unemployment** rate is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defense and public safety.